

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví
Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Kateřina Lišková

*Systemy věcného zpracování ve veřejných
knihovnách v ČR*

Bakalářská práce

Praha 2008-05-11

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Marcela Buřilová

Oponent bakalářské práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje.

V Praze dne 11. 5. 2008

podpis studenta

Identifikační záznam

LIŠKOVÁ, Kateřina. *Systémy věcné zpracování ve veřejných knihovnách v České republice [Subject classification systems in public libraries in the Czech Republic]*. Praha, 2008-05-11. 80 s., 7 s. příl. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí bakalářské práce Marcela Buřilová.

Abstrakt

Cílem bakalářské práce je zhodnocení způsobů věcného zpracování dokumentů v OPAC v krajských knihovnách a knihovnách s regionální funkcí. Úvodní kapitoly jsou věnovány teoretickému rámci věcného pořádní dokumentů, na jedné straně zastoupené terminologií, legislativním zastřešením, na straně druhé věcným pořádním dokumentů z pohledu čtenáře a knihovníka. Na tento teoretický podklad navazuje jádro práce popisující druhy věcného pořádní použitého v knihovnách (členěno podle krajů), jejich kvalitu, uvádí demonstrativní příklady. V návaznosti na jádrovou kapitolu je zmíněna metodika práce. Závěrečná část shrnuje získané poznatky.

Klíčová slova

věcné pořádní informací, předmětová hesla, klíčová slova, deskriptory, krajské knihovny, knihovny s regionální funkcí, Česká republika, OPAC

Obsah

Obsah	5
Předmluva	7
1. Úvod	9
2. Věcné pořádkání informací	11
2.1 Systematická klasifikace.....	11
2.2 Předmětová indexace.....	12
3. Legislativní rámec věcného pořádkání dokumentů	14
3.1 Knihovní zákon 257/2001 Sb.....	14
3.2 Normy a standardy.....	14
3.3 Doporučení.....	15
3.4 Portál Národní autority ČR.....	16
4. Věcné pořádkání dokumentů z pohledu uživatele a knihovníka	19
4.1 Čtenář a věcné pořádkání.....	19
4.2 Knihovny a věcné třídění.....	21
5. Věcné zpracování ve veřejných knihovnách v ČR	23
5.1 Praha.....	23
5.1.1 Městská knihovna v Praze.....	23
5.2 Středočeský kraj.....	25
5.2.1 Středočeská vědecká knihovna v Kladně.....	25
5.2.2 Městská knihovna v Benešově.....	26
5.3 Jihočeský kraj.....	28
5.3.1 Jihočeská vědecká knihovna.....	28
5.3.2 Městská knihovna v Milevsku.....	29
5.4 Plzeňský kraj.....	30
5.4.1 Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje.....	30
5.4.2 Knihovna Boženy Němcové Domažlice.....	32
5.5 Karlovarský kraj.....	33
5.5.1 Krajská knihovna Karlovy Vary.....	33
5.5.2 Městská knihovna v Sokolově.....	35
5.6 Ústecký kraj.....	36
5.6.1 Severočeská vědecká knihovna.....	36
5.6.2 Městská knihovna v Děčíně.....	38
5.7 Liberecký kraj.....	39
5.7.1 Krajská vědecká knihovna v Liberci.....	39
5.7.2 Městská knihovna Česká Lípa.....	40
5.8 Královehradecký kraj.....	42
5.8.1 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové.....	42
5.8.2 Městská knihovna Náchod.....	43
5.9 Pardubický kraj.....	44
5.9.1 Krajská knihovna v Pardubicích.....	44
5.9.2 Městská knihovna ve Svitavách.....	45

5.10Kraj Vysočina.....	47
5.10.1Krajská knihovna Vysočiny.....	47
5.10.2Městská knihovna Pelhřimov.....	48
5.11Jihomoravský kraj.....	49
5.11.1Moravská zemská knihovna v Brně.....	49
5.11.2Městská knihovna Hodonín.....	51
5.12Zlínský kraj.....	53
5.12.1Krajská knihovna Františka Bartoše.....	53
5.12.2Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana.....	54
5.13Olomoucký kraj.....	55
5.13.1Vědecká knihovna v Olomouci.....	55
5.13.2Městská knihovna Prostějov.....	57
5.14Moravskoslezský kraj.....	58
5.14.1MSVK v Ostravě.....	59
5.14.2Městská knihovna Frýdek-Místek.....	62
6. Metodika hodnocení knihoven.....	64
7. Závěry.....	69
Použité zdroje.....	71
Příloha.....	75

Předmluva

Tato závěrečná bakalářská práce se zabývá specifiky věcného zpracování dokumentů v krajských knihovnách a knihovnách s regionální funkcí na území České republiky. Pro výběr tématu mě zlákala možnost aktivní a dynamické práce. Věcné pořádání vyžaduje znalost velké množiny teoretických informací, které je třeba umět aplikovat v praxi, což je někdy i přes existenci a aplikaci všeobecně přijímaných a užívaných standardů a norem problematické.

Cílem práce je zmapovat systémy věcného zpracování z hlediska četnosti použití jednotlivých typů, způsobu zpracování, míry korektnosti. Hlavním úkolem je na vybraných dokumentech v praxi podat obraz o systémech věcného zpracování a způsobu jejich užití v jednotlivých knihovnách. Práce si klade i vedlejší cíl, ve snaze o přispění k širšímu povědomí o věcném zpracování dokumentů jako celku, způsobů dělení jednotlivých systémů, včetně charakteristik jejich specifik - specifických vlastností, právního ošetření a vztahu či vlivu na knihovníky a uživatele.

V rámci předmětu „Bibliografické rešeršní služby“ jsem na přelomu roku 2007/2008 vytvořila rešerši k tématu „Věcného zpracování dokumentů na území Evropy“ [Lišková, 2008]. Tato rešerše mi sloužila jako výchozí bod k problematice věcného pořádání dokumentů. Zpracována byla podle norem ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2.

Další důležitý zdroj informací v oblasti praktického zpracování dokumentů představovala emailová či telefonická komunikace s pracovníky některých knihoven. V případě nejasností, pochyb jsem žádala o pomoc pracovníky oddělení věcného zpracování Národní knihovny ČR, bohužel bez jakékoliv odezvy.

Předpoklad, že všechny krajské knihovny a knihovny pověřené regionální funkcí disponují vlastními webovými stránkami a OPAC, se ukázal jako lichý. Tato skutečnost mě zaskočila, neboť jsem se domnívala, že knihovny, které vykonávají v rámci kraje regionální funkci jistě OPAC mají. Svůj vlastní OPAC nemá např. Městská knihovna v Přešticích, spadající do Plzeňského kraje, zažádala o grant, ale dříve než na konci roku katalog mít nebude. Ze stejného kraje nemají OPAC také

Městská knihovna v Manětíně a Dobříši, ani jedna knihovna ho v budoucnosti neplánuje. V Moravskoslezském kraji nemá OPAC knihovna P. Křížkovského, o uvedení do provozu se uvažuje ke konci letošního roku. Dalším zástupcem knihoven, které nedisponují OPAC, je Městská knihovna v Rychnově nad Kněžnou (Královehradecký kraj) a Městská knihovna v Semilech (Liberecký kraj).

Na závěr bych chtěla poděkovat všem, kteří mi při psaní práce pomáhali. Předně děkuji vedoucí mé bakalářské práce, Mgr. Marcelu Buřilové, za odborné vedení práce, ochotnou pomoc a cenné připomínky.

1. Úvod

Celkově je práce rozdělena do 6 hlavních částí. V první z nich jsou shrnuty základní popisy věcného zpracování dokumentů, zahrnující vysvětlení základních pojmů souvisejících s tématem. Podrobněji se zde věnujeme typologii věcného pořádání dokumentů, orientace v dělení selekčních jazyků je nezbytná pro pochopení dalších částí práce. Druhá kapitola je věnována důležitým právním dokumentům, jenž se vztahují k problematice věcného zpracování, uvádíme zde informace o knihovním zákoně, o bibliografických oborových normách (uvádíme jen ty normy, které mají přímý vztah k tématu) a mezinárodní doporučení, především český překlad standardu ISBD a modelu Funkčních požadavků na bibliografické záznamy (FRBR). Důležitou součástí tohoto celku je také představení Portálu Národních autorit České republiky, který má plnit funkci autoritní kontroly a měl by zajistit jednotnou podobu selekčních údajů na národní úrovni. A protože věcné zpracování má sloužit především ke spokojenosti a snadné orientaci uživatelů v knihovním fondu, právě jim je věnována další kapitola. Vzhledem k absenci statistik, které by informovaly o spokojenosti uživatelů s věcným tříděním, se zdrojem informací stala emailová komunikace s pracovníky krajských knihoven. Krátce je představeno věcné pořádání i z pohledu knihovníka. Ve třetí jádrové kapitole se zabýváme rozбором konkrétních záznamů u vybraných knihoven. Hodnotíme vždy dvě knihovny (krajskou a regionální) v jednotlivých krajích. U každé knihovny uvádíme 5 totožných dokumentů. Nesrovnalosti oproti normativní podobě selekčních údajů (v našem případě Národní knihovna ČR) jsou vyznačeny tučně a na závěr podkapitoly jsou stručně okomentovány. Na tuto kapitolu navazuje popis metodiky práce, který má usnadnit orientaci v uspořádání kapitoly předchozí. Šestá závěrečná kapitola obsahuje shrnutí poznatků a porovnání. Součástí práce je také příloha s adresářem krajských knihoven a knihoven s regionální funkcí.

Pramen, který mi pomohl při sestavení první a druhé kapitoly, byl především server Národní knihovny ČR a jeho část věnovaná knihovníkům. Pro vytvoření jádrové kapitoly mi sloužily jako zdroj výhradně OPAC knihoven, popřípadě ústní nebo písemná komunikace s pracovníky dané instituce. Emailová komunikace se stala zdrojem i pro kapitolu věnovanou nástinu pohledu na věcné zpracování

dokumentů očima uživatele, návštěvníka knihovny a tvůrce zpracování, tedy knihovníka. Použité zdroje jsou obsažené v soupisu použité literatury, zpracované podle normy.

2. Věcné pořádání informací

Abychom dobře porozuměli pojmu věcného pořádání informací, je nezbytné nejprve si upřesnit pojem *selekční jazyk*, jenž je mu nadřazen. V knihovnické terminologické bázi nalezneme tuto definici: „*Umělý informační jazyk používaný k vyjádření identifikačních nebo obsahových selekčních údajů za účelem pořádání, ukládání a vyhledávání dokumentů*“ [Balíková, 2004].

Selekční jazyky podléhají dalšímu dělení. Rozlišujeme *identifikační selekční jazyky* a *věcné selekční jazyky*, které se dále člení na *systematické* a *předmětové*. Věcné selekční jazyky lze třídit podle několika hledisek, např. podle rozsahu použití na *univerzální* a *speciální (oborové)*. Podle koordinace jednotlivých znaků na *prekoordinované*, kdy znaky tvoří jeden celek a nelze měnit jejich pořadí a *postkoordinované*, u nichž znaky taktéž představují jeden celek, ale lze je užívat samostatně nebo je různě kombinovat.

Od věcných selekčních jazyků pak vede přímá cesta k příbuznému termínu *věcné zpracování informací*. Marie Balíková ho popisuje takto: „*Specifický proces pořádání informací, při kterém jsou informace získané obsahovou analýzou dokumentu vyjádřeny pořádacími znaky věcných selekčních jazyků. Podle druhu pořádacích znaků rozlišujeme předmětové a systematické pořádání informací*“ [Balíková, 2004].

2.1 Systematická klasifikace

Podstatou systematického věcného selekčního jazyka je předem vytvořená klasifikace lidského poznání. Při zpracování dokumentů používáme znaky umělého jazyka. Výhodou hierarchického třídění je mezinárodní srozumitelnost. Nevýhodou pak složitost jednotlivých klasifikací, která úzce souvisí s jejich problematickým aplikováním do praxe ze strany uživatelů.

Klasifikace věd (třídění, kategorizace) je rozdělení pojmů a jevů do skupin a podskupin s ohledem na jejich vzájemnou příbuznost či odlišnost. Z hlediska věcného zpracování je důležité vnímat na kolik podmnožin se daná množina rozkládá. Pakliže se daná skupina rozkládá na stejný počet podskupin na všech

hierarchických úrovních, hovoříme o homogenní klasifikaci. Jestliže množiny mají nestejný počet podmnožin hovoříme o heterogenní klasifikaci. V prostředí věcné indexace jsou rozšířenější heterogenní klasifikace, a to z ryze praktického důvodu, nelze předem určit, jak široce se bude lidské vědění rozvíjet a do kolika podskupin ho lze dělit.

Utváření jednotlivých třídění bylo v minulosti závislé na filozofické škole, dnes je závislé především na stupni vědeckého poznání a na podmínkách, které panují ve společnosti.

Systematické selekční jazyky mají dlouhou historii (užívaly se již ve středověku), s ohledem na zaměření práce na veřejné knihovnictví uvádíme jen ty, které jsou nejfrekventovanější právě v této oblasti:

- Deweyho desetinné třídění (Dewey Decimal Classification, DDT)
- Mezinárodní desetinné třídění (Universal Decimal Classification, UDC)
- Klasifikace Kongresové knihovny (Library of Congress Classification, LCC)
- Broad system of ordering (BSO)
- Ranganathanovo dvojtečkové třídění (Colon Classification, CC)

2.2 Předmětová indexace

V rámci předmětové indexace dokumentů jsou pořádány předměty, jevy a procesy reálného světa přes jejich přerod v lidském myšlení a následném pojmenování výrazy přirozeného jazyka, který je více či méně formalizován prostřednictvím tzv. řízeného slovníku. Řízeným slovníkem se rozumí: „*Slovník lexikálních jednotek selekčního jazyka uspořádaný specifickým způsobem (např. zahrnuje vztahy ekvivalence, hierarchie a asociace), který slouží pro indexaci a vyhledávání dokumentů*“ [Balíková, 2004]. Obsah dokumentu je tedy v rámci indexace vyjádřen slovně. Slovní vyjádření ale nezahrnuje hierarchické a poddruhové vztahy (výjimkou jsou jednotlivé deskriptory), proto využíváme pomocný prostředek, a sice odkazy.

Výhodou použití přirozeného jazyka je jeho snadná srozumitelnost pro uživatele v dané jazykové oblasti. Nevýhodou pak omezenost použití na danou jazykovou oblast, synonymie, homonymie a vágnost jazyka.

Předmětová indexace funguje na principu logicky uspořádaného systému hesel, která bývají většinou polytematická, podle potřeb jednotlivých oborů. Lze je rozdělit na:

- klíčová slova z názvu
- klíčová slova z obsahu
- předmětová hesla
- deskriptorové jazyky
- rejstříky
- konspekt
- polytematický strukturovaný heslář (PSH)
- tezaurus Evropského parlamentu (EUROVOC)
- Library of Congress Subject Headings (LCSH)

3. Legislativní rámec věcného pořádní dokumentů

3.1 Knihovní zákon 257/2001 Sb.

Zákon ze dne 29. června 2001 o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, tzv. knihovní zákon, je základním předpisem, jemuž podléhá celý knihovnický systém v ČR. Definuje pojem veřejné knihovnické informační služby, zabývá se problematikou evidence knihoven, popisuje jednotlivé druhy knihoven a jejich funkce, řeší podporu knihoven a také revizi či ochranu fondu. S knihovním zákonem úzce souvisí prováděcí předpisy a další doporučení ke knihovnímu zákonu.

3.2 Normy a standardy

Na úvod je třeba vysvětlit pár slovy označení a působnost norem. Rozlišujeme České státní normy (ČSN), normy vydané Mezinárodní organizací pro normalizaci (ISO) a jejich aplikace v českém prostředí (ČSN ISO). V rámci ČSN ISO norem je také několik norem týkajících se knihovnictví a informační vědy.

Z bibliografie oborových norem zmiňujeme pouze ty, které mají přímou souvislost s věcným zpracováním dokumentů. V rámci výše uvedené typologie uveďme normu harmonizující proces vytváření jednojazyčných tezurů s označením ČSN 01 0193. Příbuznou normou je ČSN 01 0172 obsahující pokyny pro vypracovávání a rozvíjení vícejazyčných tezurů. Zástupcem druhého typu norem je ČSN ISO 5963 týkající se metod analýzy dokumentů, určování jejich obsahu a výběru lexikálních jednotek selekčního jazyka. Dále pak ČSN ISO 999 upravující zásady zpracování, uspořádání a grafické úpravy rejstříků. Zrušeny bez náhrady byly dvě normy, a sice norma věnující se problematice tvorby předmětových hesel s označením ČSN 01 0188, zrušena byla taktéž Česká státní norma 01 0180, která se věnovala nejdůležitějším znakům Mezinárodního desetinného třídění. Národní knihovna se rozhodla při tvorbě předmětových hesel dodržovat mezinárodní standard Library of Congress Subject Headings (LCSH).

3.3 Doporučení

Veřejné knihovny krajské, i ty s regionální funkcí, by měly věnovat pozornost různým národním i mezinárodním doporučením, která souvisí s jejich činností a fungováním. Máme na mysli především český překlad ISBD (International Standard Bibliographic Description = Mezinárodní standardní bibliografický popis). Soubor ISBD pro jednotlivé druhy dokumentů poskytuje návod, jenž umožňuje tvorbu vzájemně směřitelných záznamů z různých zdrojů. Standard řeší i problematiku jazykové bariéry, konverzi tištěných nebo rukopisných záznamů do strojem čitelné podoby. Podává zprávu o specifických údajích, tvořících bibliografický popis a určuje pořadí, v jakém by údaje měly být uváděny, spolu se stanovením interpunkce. Kompletní soubor ISBD byl přeložen do češtiny a v roce 1993 publikován Národní knihovnou. Úskalím standardu je, že neobsahuje pravidla pro tvorbu selekčních údajů (záhlaví), protože pak by popřel svoji základní funkci, a sice stručnost. Vytvořit bibliografický záznam jen podle ISBD tak v praxi není možné.

Doporučení pro věcné zpracování dokumentů jsou obsažena v modelu Funkčních požadavků na bibliografické záznamy (Functional Requirements for Bibliographic Records), mezi odborníky známého pod zkratkou FRBR. Uveřejněn byl v roce 1998. Podstatu modelu tvoří 4 základní funkce bibliografického záznamu či systému [Bratková, 2001]:

- užití bibliografických dat k vyhledávání dokumentů podle selekčních údajů (např. nalezení všech dokumentů k určitému tématu)
- užití bibliografických dat k identifikaci určité entity (např. potvrzení, že se skutečně jedná o dokument popsany v bibliografickém záznamu)
- využití bibliografických dat k výběru nějaké entity (např. omezení pouze na jazyk, kterému uživatel rozumí)
- využití bibliografických dat k získání, obstarání si přístupu k entitě (např. potvrzení požadavku na výpůjčku dokumentu)

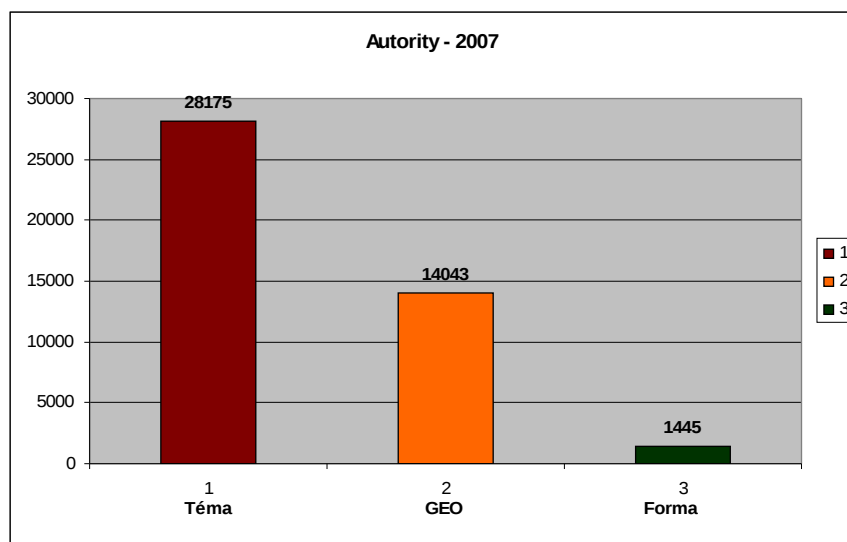
Autorka textu k modelu FRBR definuje informační entitu následovně: ... „entity, které se mohou stát předmětem tvorby informací a to primárních nebo sekundárních“ [Bratková, 2001]. Informační entity jsou pro potřeby modelu FRBR děleny do 3 skupin. První skupinu tvoří produkty, jež jsou výsledkem intelektuální činnosti člověka, tzv. bibliografické entity (dílo, zhmotnění, vyjádření, jednotka). Druhou skupiny představují entity, odpovědné za obsah, provedení a výrobu dokumentu, tzv. jmenné autoritní entity (fyzická osoba nebo korporace). Poslední skupinu prezentují entity plnící funkci předmětů, tzv. předmětové autoritní entity (pojem, předmět, událost a místo). Mezi jednotlivými entitami jsou různé vztahy, které hrají důležitou roli, podrobnější popis však není pro naši práci relevantní. Podrobnější informace k problematice Funkčních požadavků na bibliografické záznamy jsou dostupné také z <http://www.ifla.org/VII/s13/frbr/frbr.pdf>.

3.4 Portál Národní autority ČR

Vytvořený Portál Národní autority ČR má návaznost na knihovní zákon, kde jsou definovány funkce Národní knihovny. Portál funguje jako prostředek autoritní kontroly, jako nástroj pro jednotnou podobu věcných selekčních údajů na národní úrovni. Lze si ho představit jako množinu unifikovaných selekčních údajů, určených pro zpracování a vyhledávání dokumentů, spolu s nezbytnými odkazy a poznámkami respektuje mezinárodní standardy, určené zejména pro báze dat s univerzálním fondem. Soubory jsou dále využívány též v procesu sdílené katalogizace, dále pak pro vytváření vícejazyčného pořadacího systému. Výše zmíněný portál se speciální složkou věcných autorit, dále dělíme na:

- soubor tematických autorit
- soubor geografických autorit
- soubor formálních deskriptorů
- autoritní soubor skupin Konspektu
- standardy, pravidla, instrukce a kódovníky

Četnost termínů v souborech autorit nejlépe vyjadřuje jejich prezentace v grafické podobě viz graf č. 1 (převzatý z prezentace Mgr. M. Balíkové o souborech věcných autorit). Na první pohled je zřejmé, že soubor tematických autorit je, co se týče počtu termínů, nejobsáhlejší. Soubor geografických autorit čítá o více jak ½ termínů méně. Nejmenší počet termínů má soubor formálních autorit, téměř 10krát méně než soubor obsahující geografické termíny.

Graf č. 1: grafická prezentace počtu termínů v jednotlivých souborech autorit za rok 2007 [získáno z WWW: <http://uisk.ff.cuni.cz/detail.do?articleId=2755>].

Soubor tematických autorit obsahuje autoritní záznamy tematických termínů. Lze ho využít při verifikaci tematických termínů označujících abstraktní entity (vlast, láska, radost), vědní a umělecké obory (matematika, malířství), objekty (hrady, rodné domy, požární technika) i specifické entity označující události a akce, které nejsou součástí korporativního záhlaví (staroměstská exekuce, 1621) apod. Z hlediska uživatele přispívá ke snadnému a rychlému vyhledávání dokumentů a informací v nich obsažených pomocí tematických termínů.

Soubor geografických autorit obsahuje autoritní záznamy geografických názvů. Z hlediska uživatele přispívá ke snadnému a rychlému vyhledání dokumentů a informací v nich obsažených pomocí geografických jmen. Nalezneme zde soubor geografických autorit v mezinárodním formátu MARC 21 a UNIMARC, specifická záhlaví, doporučené příručkové prameny, geografické kódy atd.

Soubor formálních autorit obsahuje autoritní záznamy formálních deskriptorů. Používá se jako nástroj sjednocení katalogizační praxe v oblasti forem a žánrů dokumentů. Z hlediska uživatele přispívá ke snadnému a rychlému vyhledávání dokumentů pomocí formálních deskriptorů. Dále obsahuje návod pro věcné zpracování vysokoškolských kvalifikačních prací, hudebních a zvukových dokumentů a v neposlední řadě také forma/žánr – kooperace.

Skupina Konspektu představuje kategorizační schéma skládající se z 24 základních skupin tzv. předmětových kategorií a jim podřízených podkategorií. Předmětové kategorie jsou opatřeny pořadovými čísly, která nejsou klasifikačními znaky, mezi jednotlivými kategoriemi a pořadovými čísly není žádná souvislost. Pro názornost jsou zde uvedeny i příklady některých předmětových kategorií. Uvedena je zde i aktualizace tohoto systému za rok 2004 a 2005.

Standards, pravidla, instrukce a kódovníky podávají přehled o mezinárodním desetinném třídění, formátu MARC 21, kódovnících obsahujících varianty MDT a předmětových selekčních jazycích. Další odkazy jsou věnovány struktuře autorizačních termů a odkazům na oborové báze Knihovnictví a informační vědy (KIV), Architektury a umění (ART), Techniky (TECH) a Hudby (MUS). V současné době jsou k dispozici jen tyto 4 oborové báze, ale v průběhu času se mají rozvíjet další přesně podle kategorií Konspektu.

4. Věcné pořádání dokumentů z pohledu uživatele a knihovníka

4.1 Čtenář a věcné pořádání

Nelze zpochybnit, že i v oblasti věcného pořádání dokumentů platí, že by mělo být vytvářeno s ohledem na potřeby a přání uživatelů. Skutečnost se však od tohoto předpokladu, jak se zdá, hodně liší, alespoň to vyplynulo z korespondence s krajskými knihovnami, které jsme požádali, při získávání informací o využití věcného zpracování ze strany čtenářů, o pomoc. O své zkušenosti se s námi podělilo 10 krajských knihoven (71%) a ačkoliv nám data z 4 knihoven schází, i tak lze vyvodit ze získaných informací zajímavé skutečnosti.

Pracovníci odd. věcného zpracování Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích před rokem vyměnili knihovnický systém a spolu s ním změnili i celou koncepci věcného pořádání, a proto nemají k dispozici žádná data, výzkum chystají na rok 2009. Stejně tak trpí neexistencí statistických čísel Krajská vědecká knihovna v Liberci. Fond naučné literatury je v této knihovně pořádán pomocí MDT a jak nám Mgr. Konvalinková napsala: ...*“pokud čtenáři chtějí knihu či jiný dokument najít, MDT rozhodně využívat musejí“* [Konvalinková, 2007]. Čímž se dostáváme k jednomu ze závažných problémů z oblasti věcného pořádání informací z hlediska čtenáře, a sice, že jeho tvůrci předpokládají, že uživatelé znají indexační politiku knihovny a dobře se orientují v užití jednotlivých selekčních jazyků. Ke dvěma již zmíněným knihovnám lze dále přiřadit Středočeskou vědeckou knihovnu v Kladně, která chce problematiku využití věcných selekčních údajů řešit již v tomto roce. Novým klientům knihovny je nabízena instruktáž v oblasti vyhledávání dokumentů. PhDr. Helena Veličková z Vědecké knihovny v Olomouci odpověděla, že sice statistiky mají, ty však hovoří jen o počtu věcně zpracovaných dokumentů. Vyjadřuje též naději, že časem budou uživatelé aktivnější a tvořivější [Veličková, 2008]. Potvrzuje nám tak nepřímou další specifikum OPAC – osvojování si příkazové syntaxe. Posledním zástupcem v poli těch, co postrádají zpětné vazby, jsou pracovníci ze Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem.

O něco bohatší informace vztahující se k využití selekčních jazyků má Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, která na svých webových stránkách v minulosti zveřejnila dvě anketní otázky. Zmiňme, že výsledky nejsou zcela směrodatné, neboť se následně ukázalo, že čtenáři čas od času podle MDT vyhledávají, ale zkratku, která byla uvedena v otázce neznají. Níže uvádíme znění otázek a výsledky:

Hledáte v katalogu podle MDT?

- nevím, co je MDT 333 hlasů tj. 82%
- nikdy 56 hlasů tj. 14%
- zřídka 13 hlasů tj. 3%
- často 5 hlasů tj. 1%

Podle čeho hledáte nejčastěji v katalogu knihovny?

- podle klíčových slov 34 hlasů tj. 45%
- podle autora 26 hlasů tj. 34%
- podle názvu 14 hlasů tj. 18%
- jinak 2 hlasy tj. 3%

Velmi zajímavé informace vzešly z výzkumu, jehož výsledky byly publikovány v rámci sborníku Knihovny současnosti z loňského roku. Výzkum provedli pracovníci Studijní vědecké knihovny Plzeňského kraje. Dotazník vyplňovali návštěvníci, ale také samotní knihovníci. Část dotazníku, zhotovená pro návštěvníky, byla věnována problematice vyhledávání v OPAC. Část pro knihovníky se zaměřila na jejich představy o tom, jak v OPAC vyhledávají čtenáři. Zjišťovány byly ale i zvyklosti knihovníků při vyhledávání v OPAC.

Nejprve zmiňme závěry patřící k čtenářům. Nejčastěji čtenáři využívají pokročilé vyhledávání ze všech polí. Příčinou může být jistá míra pohodlnosti,

využívají to, co je nastaveno jako první nebo neznalost bibliografického záznamu. Hledají ale také podle autora, názvu, klíčových slov či předmětových hesel. Pozornosti čtenářů se těší i signatura. Nevyužit zůstává třídník MDT, příčinu jsme zmínili již v kapitole 2.1. Nízkou míru oblíbenosti má i kombinace polí.

Knihovníci byli rozděleni na ty, kteří pracují v oblasti služeb, a ty, co působí ve zpracovatelském oddělení. Zaměstnanci oddělení služeb vyhledávají podobně jako čtenáři, pokud hledají tzv. „na zakázku“ pak podle autora, slova z názvu nebo klíčových slov. Rejstříky využívají jako možnost nalezení správného autora. Kolegové ze zpracovatelského oddělení naopak hojně využívají rejstříků, stejnou schopnost vyžadují i od uživatelů. Předpoklad, že návštěvníci mají v hlavě strukturu bibliografického záznamu, se nenaplnil. Ze šetření je zřejmé, že knihovníci z oddělení služeb znají své návštěvníky lépe než katalogizátoři. Nezbytnost monitoringu potřeb a přání uživatelů s následnou rychlou reakcí se tak znovu potvrdila.

4.2 Knihovny a věcné třídění

V rámci diplomové práce Zuzany Kotuánové, která se týkala role Národní knihovny při standardizaci věcných selekčních prvků, byl zveřejněn průzkum, jehož cílem bylo zjištění funkce a využití souboru věcných autorit (SVA). Do průzkumu byly zařazeny krajské knihovny a knihovny s regionální funkcí. Celkem jich bylo osloveno 100. Návratnost dotazníků činila 44%. Výsledky šetření jsou relevantní z hlediska jejich návazností na kapitolu 3.4.

Autorka práce uvádí, že více jak ½ knihoven již SVA užívá, dalších 12% knihoven tak hodlá učinit v budoucnu. Krajské knihovny soubor využívají 100%. Pozornost byla věnována i jednotlivým částem SVA, soubor tematických autorit je využíván krajskými knihovnami ze 60%, pověřenými knihovnami jen z 45%. Naději dává plánované využití tohoto souboru. Doporučení NK k vytváření jednoduchých předmětových hesel potvrdilo 60% krajských knihoven a 40% knihoven pověřených výkonem regionální funkce. Kotuánová odhalila i problémy provázející aplikaci SVA, jedná se především o neexistenci metodické příručky a samostatné diskusní skupiny. Co se týče podílu knihoven na tvorbě SVA, krajské knihovny výrazně

převýšily knihovny s regionální funkcí. Podíl krajských knihoven na tvorbě nových geografických prvků činí 80%, oproti pouhým 5% knihoven s regionální funkcí.

5. Věcné zpracování ve veřejných knihovnách v ČR

V následující kapitole předkládáme obraz o způsobech věcného zpracování dokumentů ve vybraných veřejných knihovnách na našem území. Činíme tak vždy u pěti totožných dokumentů z různých oblastí lidské činnosti za účelem co nejvyšší transparentnosti případných odlišností. V každém kraji jsme zvolili 2 reprezentanty, krajskou knihovnu a 1 knihovnu s regionální funkcí, jenž byla vybrána s ohledem na to, aby ve svém fondu měla všechny nebo většinu vybraných dokumentů. Bližší informace o způsobu výběru knihoven, dokumentů a jejich hodnocení předkládáme v šesté kapitole.

5.1 Praha

Městská knihovna v Praze má v tomto souboru jisté specifikum, neboť se jedná o jediného reprezentanta veřejných knihoven.

5.1.1 Městská knihovna v Praze

TŮMA, Jan T 11067
Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

Deskriptory:

kutilství
příručky
rekonstrukce (stavební úpravy)
obklady
instalatérství
dlažba
koupelny
modernizace (stavební úpravy)

HLAVENKA, Jiří K 8312
První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk.

Deskriptory:

počítače

příručky
MS-DOS
práce s počítačem
Windows

JANČA, Jiří K 8343/1
Herbář léčivých rostlin ; Díl 1 / Jiří Janča, Josef A. Zentrich.

Deskriptory:

herbáře
léčivé rostliny
fytoterapie
homeopatie

DĚJINY N 6197
Dějiny knihoven a knihovnictví / [Aut.] Jiří Cejpek [a kol.].

Deskriptory:

české knihovny
klášterní knihovny
knihovnictví
knihovny
skripta
dějiny
knihy (o nich)
československé knihovny
knihovní fondy
muzejní knihovny
soukromé knihovny
univerzitní knihovny
knižní kultura
učebnice vysokých škol

VOŠICKÝ, Zdeněk K 8803
Matematika v kostce : pro střední školy / Zdeněk Vošický.

Deskriptory:

algebra
aritmetika
geometrie
matematika
učebnice

Městská knihovna v Praze používá v oblasti věcného zpracování dokumentů deskriptory a jejich použití je přesné a dostatečné. Použití deskriptorů považuje za uživatelsky velmi přívětivé, neboť se v nich čtenář může bez problémů orientovat.

5.2 Středočeský kraj

Středočeský kraj je zastoupen Středočeskou vědeckou knihovnou v Kladně plnící funkci krajské knihovny. Další 4 veřejné knihovny byly pověřeny regionální funkcí.

5.2.1 Středočeská vědecká knihovna v Kladně

J 180405

Tůma, Jan, 1930-

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

koupelny modernizace
příručky

643/645

J 201847

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ... [et al.].

dějiny knihoven * dějiny knihovnictví * dějiny knihoven - Československo * dějiny knihovnictví - Československo * dějiny knihoven - Česko * dějiny knihovnictví - Česko
učebnice vysokých škol * přehledy

026/027(091) * 02(091) * (075.8)

J 249433

Vošický, Zdeněk, 1949-

Matematika v kostce pro střední školy / Zdeněk Vošický.

matematika
učebnice středních škol

51 * (075.3)
J 155025/I
Janča, Jiří, 1924-2005

Herbář léčivých rostlin. Díl 1 / Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; il. Magdalena Martínková.

herbáře rostliny léčivé
herbáře
633.88

J 156536
Hlavenka, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk.

počítače osobní - informace základní
681.3.06

Středočeská vědecká knihovna se sídlem v Kladně klasifikuje dokumenty pomocí předmětových hesel, určením formy/žánru a notace MDT. U díla od Jana Tůmy chybí znak pro příručky, tedy (035). U Dějin knihoven a knihovnictví postrádáme znak pro Československo a Českou republiku, tedy geografickou lokaci. Předmětová hesla použita u jednotlivých dokumentů odpovídají normě.

5.2.2 Městská knihovna v Benešově

TŮMA, Jan

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

koupelny - rekonstrukce - modernizace - interiéry - vany - sprchy - toalety - záchody - úprava - stavební - zařizování - vybavení - materiály - instalatérské - práce - rady - nápady - kutilství - příručky

140358 **689**

VOŠICKÝ, Zdeněk

Matematika v kostce : Pro střední školy / Zdeněk Vošický.

matematika - střední - školy - poznatky - základy - přehledy

129717 51

DĚJINY

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ... [et al.].

dějiny - knihovnictví - knižní - kultura - vývoj - starověk - novověk - knihovny - české - moravské - křesťanské - církevní - zámecké - klášterní - měšťanské - veřejné - lidové - 1. pol. 20. stol. - Československo - Česká republika - současnost - knihovnické - osobnosti - teorie

156759 02

JANČA, Jiří

Herbář léčivých rostlin. 1. díl, A-D / Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; [il. M. Martínková].

herbáře - léčivé - rostliny - byliny - využití - alternativní - medicína - pokyny - recepty - informace

125453 633.88

HLAVENKA, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk.

příručky - výpočetní - technika - počítače - obsluha - ovládání - programy - operační - systémy - základy

125132 681.3

Městská knihovna v Benešově využívá v oblasti věcného zpracování klíčová slova a Mezinárodní desetinné třídění. Použití klíčových slov je přesné, dostatečně vystihující charakteristiku jednotlivých děl. Určité rozpory jsme shledali v použití znaků MDT. U díla od Jana Tůmy je užit pouze znak 689 (amatérské rukodělné práce, technické koníčky, kutilství), který je příliš obecný, nevystihující plně obsah dokumentu. Na přílišnou obecnost užití notace MDT narážíme i u Dějin knihoven a knihovnictví. Chybí znak pro geografickou i časovou lokaci, typ dokumentu (texty pro univerzity, přehledy).

5.3 Jihočeský kraj

V jihočeském kraji je celkem 10 knihoven. Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích se statutem krajské knihovny a 9 knihoven plnících funkci regionální veřejné knihovny.

5.3.1 Jihočeská vědecká knihovna

Dějiny
Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ... [et al.].

02. 027

knihovnictví – knihovny
učebnice

Tůma, Jan, 1930-
Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

643/645. 689

koupelny * kutilství * modernizace * **řemeslné práce v bytě**
příručky

Vošický, Zdeněk, 1949-
Matematika v kostce / Zdeněk Vošický.

51

matematika
přehledy

Hlavenka, Jiří, 1964-
První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk, Pavel Roubal.

004

004.3 Technické vybavení. Technické prostředky (konspekt)

osobní počítače
příručky

Zentrich, Josef A., 1941-
Herbář léčivých rostlin. 1. díl / Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; [ilustrace Magdalena Martínková].

633.8
fytoterapie herbáře **léčivé rostliny**
příručky

Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích při věcném zpracování dokumentů používá předmětová hesla, MDT, formu/žánr a u některých dokumentů také metodu konspektu. Při stanovení správné formy či žánru jsme nenalezli chyby. Nedostatky vidíme v použití předmětových hesel. Často je porušováno pravidlo, které říká, že při tvorbě předmětových hesel vždy začínáme podstatným jménem. Problém je též v jejich četnosti (nedostatečná charakteristika díla), např. u dokumentu s názvem „Dějiny knihoven a knihovnictví“. Nesrovnalosti jsou i v užití znaků MDT. Nesprávný znak je použit u Tůmy, 643/645 slouží pro označení bytu, znak 689 pro označení kutilství, chybí znak přímo pro koupelnu (643.521). Příliš obecný znak 02 je u „Dějin knihoven a knihovnictví“.

5.3.2 Městská knihovna v Milevsku

02

CEJPEK, Jiří

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ... [et al.].

knihovnictví - knihovny - dějiny - písemnictví - kultura - starověk - Egypt - Babylonie - Asýrie - Řecko - Římská říše - křesťanské - Evropa - renesance - Itálie - Francie - USA - vlivy - Čína - Čechy - Morava - církevní - klášterní - zámecké - baroko - veřejné - muzejní - Univerzitní knihovna - vznik - půjčovny - čítárny - lidové - teorie - knihovnické - osobnosti - díla - Mahen, Jiří (1882-1939) - Tobolka, Zdeněk Václav - Živný, Ladislav Jan

64

TŮMA, Jan

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

koupelny - rekonstrukce - modernizace - vany - sprchy - záchody - stavební - instalatérské - práce

681.31

HLAVENKA, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk.

počítače - ovládání - MS-DOS - Windows - konfigurace – programy

51

VOŠICKÝ, Zdeněk

Matematika v kostce : Pro střední školy / Zdeněk Vošický.

matematika - středoškolská

633.8

JANČA, Jiří, 1924-

Herbář léčivých rostlin. 1. díl / Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; [il. M. Martínková].

léčiva - rostliny - byliny – léčitelé

Městská knihovna v Milevsku zvolila pro svůj katalog klíčová slova a znaky MDT. Klíčová slova jsou používána správně, jejich četnost je dostačující. MDT je v zásadě použito správně, jen bylo zvoleno příliš široké označení, např. u „Dějin knihoven a knihovnictví“ (02) a u „Jak zmodernizovat koupelnu“ (64). U všech děl postrádáme znaky pro vyjádření formy, žánru.

5.4 Plzeňský kraj

Plzeňský kraj patří z hlediska počtu knihoven k jednomu z největších. Najdeme zde 13 knihoven, které plní regionální funkci, a k tomu navíc ještě Studijní a vědeckou knihovnu Plzeňského kraje (krajská knihovna).

5.4.1 Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ... [et al.].

02 * 026/027 * (437.3) * (091) * (075.8)

knihovny * knihovnictví * dějiny * knižní kultura * české knihovnictví * české knihovny * moravské knihovny * Československo

Knihovny - dějiny - učebnice vysokoškolské
Knihovnictví - dějiny - učebnice vysokoškolské
Knihovny české - dějiny - učebnice vysokoškolské
Knihovnictví české - dějiny - učebnice vysokoškolské

Vošický, Zdeněk

Matematika v kostce : Pro střední školy / Zdeněk Vošický.

51

matematika * učivo * učivo středních škol * středoškolská matematika

Matematika středoškolská – přehledy

Tůma, Jan, 1930-

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

643/645 * 72 * 7.05 * 689

byty * úpravy * renovace * modernizace * koupelny * staré domy * rodinné domy * panelové domy * podkroví * podkrovní byty * barvy * technické vybavení * voda * rozvody * vodovodní instalace * vytápění * ohřivače vody * kanalizace * osvětlení * větrání * nábytek

Koupelny - renovace a modernizace - příručky

Janča, Jiří, 1924-

Herbář léčivých rostlin. Díl 1. / Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; Ilustr. Magdalena Martínková.

633.8 * 615.8 * 582

lékařství * rostliny * léčivé rostliny * přírodní léčení * příroda * prostředky * nemoci * léčení * herbáře

Rostliny léčivé - herbáře

Herbáře - rostliny léčivé

Rostliny léčivé - léčení přírodní - příručky

Léčení přírodní - rostliny léčivé - příručky

Hlavenka, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk.

004

výpočetní technika * počítače * osobní počítače * hardware * software * ovládání
* operační systémy * MS-DOS * MS-Windows * konfigurace

Počítače - příručky pro začátečníky

SVK Plzeňského kraje v oblasti věcného zpracování dokumentů využívá nejen klíčová slova, předmětová hesla, MDT, ale i formu a žánr. Nesrovnalosti v užití spatřujeme jen u znaků MDT, a to u Tůmy a Hlavenky. Nesprávné použití znaků 72 (architektura) a 7.05 (užité umění). Znak u „Prvních kroků s počítačem“ je správný, ale je příliš obecný, vyjádření obsahu dokumentu není přesné. U všech děl kromě Dějin chybí znak pro vyjádření formy/žánru.

5.4.2 Knihovna Boženy Němcové Domažlice

DĚJINY

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ... [et al.].

knihovnictví - knihovny - dějiny

02

TŮMA, Jan, 1930-

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

koupelny - rekonstrukce - modernizace - příručky - byty - přestavby

643/649

HLAVENKA, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk.

počítače - začátečníci - Windows 98 - internet - e-mail

681.3

VOŠICKÝ, Zdeněk

Matematika v kostce / Zdeněk Vošický.

matematika - střední - školy - přehledy

51

JANČA, Jiří, 1924-

Herbář léčivých rostlin. 1. díl / Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; [ilustrace Magdalena Martínková].

lékařství - botanika - léčivé - rostliny - herbáře

615.3

Knihovna Boženy Němcové charakterizuje dokumenty pomocí klíčových slov, jejichž užití je v pořádku. U dokumentů uvádí i znaky MDT. U „Dějiny knihoven a knihovnictví“ je zapsán znak 02, který je opět příliš obecný. U „Herbáře léčivých rostlin“ nalezne znak 615.3, který označuje léky podle jejich původu, což neodpovídá obsahu dokumentu. Znak 643/649 (Tůma, Jan) je naprosto nelogický, neboť říká, že dokument pojednává o bytě ve vztahu s domácí péčí o děti. Vyjádření formy pomocí znaků MDT chybí u všech děl.

5.5 Karlovarský kraj

Karlovarský kraj tvoří protipól ke kraji Plzeňskému – z hlediska četnosti knihoven. Hovoříme o Krajské knihovně Karlovy Vary a 3 veřejných regionálních knihovnách.

5.5.1 Krajská knihovna Karlovy Vary

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ... [et al.].

dějiny knihoven -- Československo * dějiny knihovnictví -- Česko * dějiny knihovnictví -- Československo * dějiny knihoven * dějiny knihovnictví * dějiny knihoven -- Česko *

knihovny * knihovnictví * dějiny * Čechy *

přehledy * učebnice vysokých škol * surveys * textbooks *

Konspekt: 02 - Knihovnictví. Informatika

MDT: 026/027(091)

02(091)

(437.3)

(437)

(075.8)

(048.8)

Tůma, Jan

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

instalace * instalatérské * koupelny * modernizace * práce * rekonstrukce *
renovace * sprchy * stavební * vany * záchody *

MDT: **643/645**

Janča, Jiří, 1924-2005

Herbář léčivých rostlin. 1. díl. / Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; [il. Magdalena
Martínková].

léčivé * rostliny *

MDT: 633.88

Hlavenka, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk.

Internet * MS DOS * obsluha * počítače * Windows * začátečníci * základy *

MDT: **004**

Vošický, Zdeněk

Matematika v kostce : [pro střední školy] / Zdeněk Vošický.

diferenciální * funkce * geometrie * goniometrické * integrální * kombinatorika * matematika * množiny * mocniny * nerovnice * odmocniny * přehledy * počet * pravděpodobnost * rovnice * učebnice SŠ * učivo SŠ *

MDT: 51 Učebnice

Krajská knihovna Karlovy Vary užívá při vyjádření obsahu klíčová slova, předmětová hesla, formu, konspekt a znaky MDT. Rozpory shledáváme opět u znaků MDT, a to v případě Tůmy znak 643/645 (označující bytové zařízení, vybavení) a pak také Hlavenky, znak 004 je příliš široký.

5.5.2 Městská knihovna v Sokolově

VOŠICKÝ, Zdeněk

Matematika v kostce pro střední školy : Pro střední školy / Zdeněk Vošický.

matematika - středoškolská - množiny - logika - rovnice - funkce - goniometrie - geometrie - posloupnosti - kombinatorika

51

CEJPEK, Jiří

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek, Jan Činčera, Ivan Hlaváček, Pravoslav Kneidl.

knihovnictví - knihovny - dějiny - Egypt - Babylón - Asýrie - Řecko - Řím - křesťanství - středověk - renesance - Itálie - Francie - USA - české země - 14. stol. - novověk - církve - husitství - rukopisy - tisk - 16. stol. - Čechy - Morava - humanismus - kláštery - zámky - veřejné - půjčovny - čítárny - 1918-1938 - osobnosti

02

HLAVENKA, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk, Pavel Roubal.

počítače - základy - programy - Excel - systémy - operační - hardware - Word - Windows - Internet

004

JANČA, Jiří, 1924-

Herbář léčivých rostlin. 1. díl / Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; [il. M. Martínková].

herbáře - léčiva - léčivé - rostliny - alternativní - medicína - fytoterapie

61

V městské knihovně v Sokolově bohužel nemají k dispozici dokument od J. Tůmy, takže jsme ho nemohli zhodnotit. Knihovna používá k vyjádření obsahu dokumentu klíčová slova a znaky MDT. Použití klíčových slov je v pořádku, problém představuje MDT. U Dějin je jako již mnohokrát předtím zapsán jen znak 02, což je nedostačující. Stejně tak je tomu u „Herbáře léčivých rostlin“ a u „Prvních kroků s počítačem“. Postrádáme znaky vyjadřující žánr či formu.

5.6 Ústecký kraj

Ústecký kraj reprezentuje Severočeská vědecká knihovna se statutem krajské knihovny. Dále pak 7 knihoven plnících regionální funkci pro ostatní ústecké veřejné knihovny.

5.6.1 Severočeská vědecká knihovna

DĚJINY

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ... [et al.].

02, 026/027

přehledy, skripta

dějiny knihovnictví

knihovnictví -- Česko

Knihovnictví -- Československo

dějiny knihoven

knihovny -- Česko

Knihovny -- Československo

knihovnictví (výraz tezauru)

knihovny

TŮMA, Jan, 1930-

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

643/645, 696

příručky
koupelny
sanitární technika

bytové interiéry

VOŠICKÝ, Zdeněk, 1949-

Matematika v kostce / Zdeněk Vošický.
51

učebnice
Matematika -- učebnice škol středních

matematika

ZENTRICH, Josef A., 1941-

Herbář léčivých rostlin. Díl 1.
633.88

přehledy
léčivé rostliny

herbáře
léčivé rostliny

SAMŠUK, Petr
První kroky s počítačem.
004.3, 004.4

příručky
počítače

hardware
počítače
software

Ústecká severočeská vědecká knihovna opatřuje záznamy výrazy z tezauru, předmětovými hesly, MDT a formou/žánrem. Předmětová hesla u některých děl (Jak zmodernizovat koupelnu, Herbář léčivých rostlin) nedodržují pravidlo o prvenství podstatných jmen, viz. výše. U Dějin knihoven chybí znak pro vyjádření vztahu

k určité zemi, tj. Československo, Česko a také vyjádření formy, což je problémem i děl ostatních.

5.6.2 Městská knihovna v Děčíně

TŮMA, Jan

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

koupelny - rekonstrukce - modernizace - vany - sprchy - záchody - stavební - instalatérské - práce

540265 UV JI **643**, 540310 **645**

CEJPEK, Jiří

Dějiny knihoven a knihovnictví v českých zemích a vybrané kapitoly z obecných dějin / Jiří Cejpek, Ivan Hlaváček, Pravoslav Kneidl.

knihovny - knihovnictví - světové - dějiny - Čechy - Československo - písemnictví - knižní - kultura - knihy - učebnice - skripta - vysoké školy

539425 ST 02, 539426 MT **02**

VOŠICKÝ, Zdeněk

Matematika v kostce : Pro střední školy / Zdeněk Vošický.

matematika - učebnice - střední - školy - gymnázia - učivo - zkoušky - střední školy

505121 VK 51, 505497 51, 505498 51, 517100 M 51

JANČA, Jiří

Herbář léčivých rostlin. 1. díl / Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; [il. Magdalena Martínková].

léčitelství - herbáře - bylinářství - fytoterapie - byliny - léčivé - rostliny - alternativní - medicína - inhalace - léčivé byliny - masti - odvary - oleje - tinktury - čaje

304580 UV 633.88, 518747 ST 633

HLAVENKA, Jiří

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk.

příručky - počítače - výpočetní technika - PC - operační systémy - hardware - software - programování - MS-DOS - Microsoft Windows - Windows - viry - automatizace - databáze - konfigurace - návody - obsluha - použití - programy - tiskárny - učebnice - základy - údržba

15066 M 681, 88225 SUT 681, 231854 UV 681.3, 231855 JI 681.3, 231856 BO 681.3, 231857 BN 681.3, 231858 CK 681.3

Městská knihovna v Děčíně charakterizuje svůj fond pomocí klíčových slov a znaků MDT. Ke klíčovým slovům nemáme výhrady. Příliš obecné znaky MDT jsou užity v případě díla od Tůmy a Dějin knihoven. U děl není vyjádřen žánr dokumentu.

5.7 Liberecký kraj

V Libereckém kraji najdeme Krajskou vědeckou knihovnu ve městě Liberci. Regionální funkci plní pro ostatní veřejné knihovny na Liberecku 3 knihovny.

5.7.1 Krajská vědecká knihovna v Liberci

A 168490

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ... [et al.].

knihovnictví - dějiny - učebnice VŠ 2. knihovny české 3. knihovny

02+908(437.1/.3)+908(100)

A 159108

Tůma, Jan, 1930-

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

koupelny - modernizace - příručky - koupelny - úpravy

643/645

A 147489 a

Hlavenka, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem [A] ; Petr Samšuk.

počítače osobní - základy - učeb.

681.3

A 141955/1

Janča, Jiří, 1924-

Herbář léčivých rostlin [A]. Díl 1 / Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; Magdalena Martínková.

rostliny léčivé - herbáře

633.8

B 42007

Vošický, Zdeněk, 1949-

Matematika v kostce [A] : [pro střední školy] / Zdeněk Vošický.

matematika - příruč. pro SŠ

51+373.5/.6

Krajská vědecká knihovna v Liberci vyjadřuje obsah dokumentů pomocí předmětových hesel a znaků MDT. Předmětová hesla mají normativní podobu. Znaky 643/645 u Tůmy, které vyjadřují bytové zařízení, jsou nedostačující, lépe je zapsat znak 643.521 pro koupelny. Problematické označení najdeme i u Vošického – užití znaku 373.5/.6 se nám v souvislosti s touto publikací zdá jako nadbytečné - a u Dějin knihoven schází bližší druhová specifikace knihoven. Absence znaků pro vyjádření žánru chybí u všech vybraných děl.

5.7.2 Městská knihovna Česká Lípa

TŮMA, Jan, 1930-

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

koupelny - modernizace - rekonstrukce - vany - sprchy - umývadla - záchody - práce - stavebnictví - instalatérství - vybavení

226968 69

DĚJINY

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ... [et al.].

knihovnictví - knihovny - dějiny - svět - Čechy - učebnice VŠ

247411 STU 0

VOŠICKÝ, Zdeněk, 1949-

Matematika v kostce / Zdeněk Vošický.

matematika - množiny - rovnice - funkce - geometrie - kombinatorika

221923 51

HLAVENKA, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk ; [il. René Kašík].

počítače - základy - ovládání - hardware - periferie - programy - kanceláře - Windows - Office - Internet - e-mail

231497 681.3

JANČA, Jiří, 1924-

Herbář léčivých rostlin. 1. díl / Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; [il. M. Martínková].

léčivé rostliny - herbáře

193424 58, 259226 LA 58

Městská knihovna se sídlem v České Lípě označuje dokumenty ve fondu prostřednictvím klíčových slov a znaků MDT. Nesprávné užití znaků najdeme hned u 3 případů, a sice u „Dějin knihoven, Jak zmodernizovat koupelnu a Herbáře léčivých rostlin“. V prvním případě je dokument označen znakem 0, jenž označuje všeobecnosti, ale nic neříká o samotném díle. Druhý případ se znakem 69, jenž

označuje stavebnictví, problémem je nekonkrétnost. Poslední zástupce s označením 58, charakterizující publikace se vztahem k botanice, je tematicky mimo.

5.8 Královehradecký kraj

Studijní vědecká knihovna v Hradci Králové je reprezentantem krajské knihovny v Královéhradeckém kraji. Dalších 6 knihoven v tomto kraji má statut knihovny s regionální funkcí.

5.8.1 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové

51

Vošický, Zdeněk

Matematika v kostce / Zdeněk Vošický.

* matematika * školy střední * přehledy

643.521 689 69.059.73

Tůma, Jan

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

* koupelny * modernizace * rady praktické

02(091)

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ... [et al.].

* knihovnictví * knihovny * dějiny

633.88(084.1)

Janča, Jiří

Herbář léčivých rostlin. D. 1 / Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; ilustrovala Magdalena Martínková.

* rostliny léčivé * herbáře

681.3

Hlavenka, Jiří

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk ; [ilustrace Vlasta Baránková].
počítače osobní

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové používá v oblasti věcného zpracování dokumentů klíčová slova, jejichž užití je bez výhrad, dále pak znaky MDT. U Dějin knihoven je užit znak 02(091), chybí však bližší specifikace obsahu, o které knihovny se jedná a zasazení do určitého prostředí.

5.8.2 Městská knihovna Náchod

Cejpek, Jiří

Dějiny knihoven a knihovnictví v českých zemích a vybrané kapitoly z obecných dějin / Jiří Cejpek / Ivan Hlaváček / Pravoslav Kneidl.

* knihovny knihovnictví dějiny Česko
02 (091)

Tůma, Jan

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

* koupelny
643.52, 693

Janča, Jiří 1924-

Herbář léčivých rostlin / Jiří Janča / Josef A. Zentrich / ilustr. Magdalena Martínková. 1. díl.

* herbáře léčivé rostliny
633.88

Vošický, Zdeněk

Matematika v kostce / Zdeněk Vošický.

* matematika střední školy přehledy
51 (075)

Hlavenka, Jiří

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka / Petr Samšuk / il. Vlasta Baránková.

* počítače základy
681.3

Městská knihovna v Náchodě užívá klíčová slova a znaky MDT. Záznamy jsou kvalitně zpracovány, uváděny jsou i znaky pro žánr, klasifikační znak žánru chybí pouze u Tůmy. Vytknout můžeme jen chybějící znaky u „Dějiny knihoven a knihovnictví“, chybí znaky pro bližší specifikaci knihoven a znak vyjadřující vazbu k určité zemi.

5.9 Pardubický kraj

Sousední Pardubický kraj zastupuje Krajská knihovna v Pardubicích a 3 zbývající knihovny jsou regionálními veřejnými knihovnami.

5.9.1 Krajská knihovna v Pardubicích

Cejpek, Jiří

Dějiny knihoven a knihovnictví v českých zemích a vybrané kapitoly z obecných dějin / Jiří Cejpek, Ivan Hlaváček, Pravoslav Kneidl.

MDT 02

knihovnictví - dějiny * knihovny *

Tůma, Jan

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

MDT 643.5

byt - renovace * koupelny * modernizace * úpravy bytu *

Vošický, Zdeněk

Matematika v kostce pro střední školy / Zdeněk Vošický.

matematika * učebnice matematiky *

Hlavenka, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk.
MDT (035) 004

PH

osobní počítače

hardware * ovládání počítače * počítače * počítačové programy * software *

Janča, Jiří, 1924-

Herbář léčivých rostlin. 1. díl, [AK-DV] / Jiří Janča a Josef A. Zentrich ; ilustrovala
Magdalena Martínková.

MDT 633.88

herbář * léčivé rostliny *

PH

Rostliny léčivé – herbář

Krajská knihovna se sídlem v Pardubicích vyjadřuje obsah dokumentů ve svém fondu pomocí klíčových slov, předmětových hesel a znaků MDT. U novějších dokumentů využívá metodu Konspektu. Problémem jsou užití znaky, případně jejich nepřítomnost, jako např. u Vošického. U Dějin knihoven najdeme jen znak 02, který je nedostačující, stejně tak znak 004 u Hlavenky. „První kroky s počítačem“ jsou také důkazem nepozorného zapsání předmětového hesla.

5.9.2 Městská knihovna ve Svitavách

CEJPEK, Jiří, 1928-

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek, ... [et al.].

knihovnictví - knihovny - dějiny

02(091)

TŮMA, Jan

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

koupelny - úpravy

693

JANČA, Jiří, 1924-

Herbář léčivých rostlin. 1. díl / Jiří Janča, Josef A. Zentrich, Josef A. Zentrich.

léčivé - rostliny

633.88

HLAVENKA, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk.

výpočetní - technika - počítače - MS-DOS - Windows - Windows 95 - internet

004

VOŠICKÝ, Zdeněk

Matematika v kostce : Pro střední školy / Zdeněk Vošický.

matematika - algebra - množiny - rovnice - funkce - goniometrie - geometrie - kombinatorika - střední - školy

51

Městská knihovna Svitavy popisuje dokumenty prostřednictvím klíčových slov a znaků MDT. Knihy jsou zařazeny do správných tříd, ale schází podrobnější určení dokumentu, a to u Dějin knihoven, kde chybí bližší určení knihoven a zasazení do určitého prostředí. Tůmův dokument se znakem 693 (zednické a příbuzné stavební práce) je příkladem dosti nepřesného určení. U většiny dokumentů schází znak pro formu/žánr.

5.10 Kraj Vysočina

V kraji Vysočina nalezneme krajskou knihovnu v Havlíčkově Brodě a 4 další knihovny plnící regionální funkci pro ostatní knihovny v tomto kraji.

5.10.1 Krajská knihovna Vysočiny

0 N39692

CEJPEK, Jiří, 1928-2005

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ...[et al.].

knihovnictví - knihovny – dějiny

69 N30216

TŮMA, Jan

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

koupelny - rekonstrukce - modernizace - vany - sprchy - záchody - stavebnictví - instalatérství

51 NC2336

VOŠICKÝ, Zdeněk, 1949-

Matematika v kostce : Pro střední školy / Zdeněk Vošický.

matematika - přehledy - středoškolská - střední školy

004 MN03538

HLAVENKA, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk.

MS-DOS - počítače - programování

58 N21020/I

JANČA, Jiří, 1924-

Herbář léčivých rostlin 1 / Jiří Janča ; [il. M. Martínková].

byliny - herbáře - léčivé rostliny - popisy - rostliny - užití – vyobrazení

Použití znaků MDT, v Krajské knihovně Vysočiny, může být příkladem nepřilíživého použití. Znaky jsou nepřesné, je tomu tak u „Dějin knihoven, Herbáře léčivých rostlin“ i u „Jak zmodernizovat koupelnu“, a neplní tak svoji funkci, spočívající v co nejpřesnějším sdělení obsahu díla. U všech dokumentů chybí znak pro žánr.

5.10.2 Městská knihovna Pelhřimov

TŮMA, Jan, 1930-

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma ; [odp. red. Jitka Jemelíková].

koupelny - přestavby - modernizace

67/68

CEJPEK, Jiří, 1928-2005

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek, Jan Činčera, Ivan Hlaváček, Pravoslav Kneidl.

knihovnictví - knihovny - dějiny - vývoj

02

JANČA, Jiří, 1924-

Herbář léčivých rostlin. 1. díl / Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; [il. Magdalena Martínková].

léčivé - rostliny - fytotherapie - herbáře

633.8

HLAVENKA, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk.

počítače - základy - ovládání - operační - systémy - MS DOS - Microsoft - Windows 95 - programy - Internet

004

VOŠICKÝ, Zdeněk, 1949-

Cvičení k matematice v kostce / Zdeněk Vošický ; [graf. upr. Marek Jodas].

matematika - příklady - cvičení - úkoly - střední - školy

51

Na stejný problém jako v předchozím případě narážíme i u Městské knihovny v Pelhřimově. Nesprávně je obsah dokumentu vystižen u Tůmy znakem 67/68. Lépe by mohly být označeny i Dějiny knihoven (znak 02 je příliš fádní) a „První kroky s počítačem“, pouze znak 004. Klíčová slova jsou použita v dostatečném rozsahu.

5.11 Jihomoravský kraj

Jihomoravský kraj je zastoupen 8 knihovnami plnícími regionální funkci a krajskou knihovnou, která má své sídlo v Brně, hovoříme o Moravské zemské knihovně.

5.11.1 Moravská zemská knihovna v Brně

Janča, Jiří, 1924-2005

Herbář léčivých rostlin / Jiří Janča, Josef A. Zentrich. Díl 1 ; Ilustr. Magdalena Martínková.

PH

léčivé rostliny -- terapeutické účinky

MDT

633.88

615.8

Vošický, Zdeněk, 1949-

Matematika v kostce / Zdeněk Vošický.

PH

matematika

učivo středních škol

MDT

51
373.5.016
(048.8)

Konspekt

51 - Matematika
37.016 - Učební osnovy. Vyučovací předměty. Učebnice

FD

přehledy

Hlavenka, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk.

PH

osobní počítače

MDT

004.382.7
(035)

Konspekt

004.3 - Technické vybavení. Technické prostředky

příručky

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ... [et al.].

PH

dějiny knihoven
dějiny knihovnictví
dějiny knihoven -- Česko
dějiny knihovnictví -- Česko

MDT

026/027(091)

02(091)
(437.3)
(075.8)

Konspekt

02 - Knihovnictví. Informatika
37.016 - Učební osnovy. Vyučovací předměty. Učebnice

učebnice vysokých škol

Tůma, Jan, 1930-

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

PH

koupelny
sanitární technika
stavební opravy

MDT

643.521
696.14
72.012.2
(035)

Konspekt

643 - Byt. Místnosti. Vybavení bytu

příručky

Brněnská Moravská zemská knihovna opatřuje své záznamy předmětovými hesly, konspektem, znaky MDT a také formou/žánrem. Dokumenty jsou zpracovány pečlivě, jen v případě užití předmětových hesel je porušována normativní podoba hesel, a sice prvenství podstatných slov při jejich tvorbě, např. rostliny léčivé nebo účinky terapeutické atd.

5.11.2 Městská knihovna Hodonín

02
DĚJINY

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ... [et al.].

knihovnictví - knihovny - dějiny - počátky - vývoj - svět - Čechy - Morava - přehledy
- osobnosti

643/645

TŮMA, Jan

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

domácnost - byty - koupelny - přestavby - modernizace - zařízení - tipy - rady

51

VOŠICKÝ, Zdeněk

Matematika v kostce : [pro střední školy] / Zdeněk Vošický.

matematika - množiny - mocniny - odmocniny - algebra - funkce - goniometrie -
elementární - analytická - geometrie - kombinatorika - statistika - diferenciální -
integrální - počty

681:004

HLAVENKA, Jiří

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk ; [ilustrace René Kašík].

přesná mechanika - počítače - začátečníci - základy - Windows - Microsoft Office -
Word - Excel - Internet - tiskárny

58

JANČA, Jiří

Herbář léčivých rostlin. 1. díl / Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; [ilustrace Magdalena
Martínková].

botanika - léčivé - rostliny - popisy - sběr - využití - fytoterapie – homeopatie

Knihovna v Hodoníně indexuje záznamy pomocí klíčových slov a klasifikuje prostřednictvím znaků MDT. Výhrady máme k použití některých znaků MDT, jako např. znak 02 u Dějin knihoven, který vystihuje obsah dokumentu jen z části, dále pak znak 643/645 u „Jak zmodernizovat koupelnu“ je příliš široký, a v neposlední

řadě u „Herbáře léčivých rostlin“, kde je zapsán znak 58 charakterizující dokumenty o botanice, což není přesné.

5.12 Zlínský kraj

Ve Zlínském kraji mají krajskou knihovnu Františka Bartoše ve Zlíně a dále 3 knihovny s regionální funkcí.

5.12.1 Krajská knihovna Františka Bartoše

02 (100) (437.3) (075.8) (048.8)

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ... [et al.].

Česko knihovnictví dějiny knihoven dějiny knihovnictví české knihovny knižní kultura monografie učebnice vysokých škol

696.1 (035)

Tůma, Jan

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

koupelny instalatérské práce vodoinstalace zednické práce kutilství příručky

51(075.3) 51(075.3)

Vošický, Zdeněk, 1949- mzk2004248618

Matematika v kostce pro střední školy / Zdeněk Vošický.

matematika učebnice střední školy

615.32 633.8

Janča, Jiří, 1924-2005 jk01050791

Herbář léčivých rostlin. Díl 1 / Jiří Janča ; Josef A. Zentrich.

léčivé rostliny byliny fytotherapie herbáře region Zlínsko

681

Hlavenka, Jiří, 1964- jn19990209240

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka ; Petr Samsuk.

počítače pro začátečníky

Krajská knihovna Zlínského kraje využívá klíčová slova a znaky MDT. Věcné zpracování této knihovny je pečlivé a kvalitní, máme výhradu jen ke znaku 696.1 pro instalatérské práce a ostatní kovodělné práce, který nepřesně vystihuje obsah díla od Jana Tůmy. U dokumentů je definována i forma/žánr.

5.12.2 Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ... [et al.].

knihovny - knihovnictví - Česko - dějiny - pojednání

02

TŮMA, Jan 1930-

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

koupelny - koupelny - vybavení

69

VOŠICKÝ, Zdeněk, 1949-

Matematika v kostce / Zdeněk Vošický.

51

JANČA, Jiří, 1924-2005

Herbář léčivých rostlin / Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; Ilustr. Magdalena Martínková.

léčivé rostliny - fytotherapie - nemoci - léčení - alternativní medicína

633

HLAVENKA, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Šamšuk.

počítače - hardware - software - počítačové programy

Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana při věcném pořádání dokumentů ve svém fondu užívá klíčových slov a znaků MDT. Použití těchto znaků postrádá bližší specifikaci obsahu díla, např. u Dějin knihoven najdeme jen znak 02, stejně tak u „Herbáře léčivých rostlin“. Znak 69, který by měl charakterizovat „Jak zmodernizovat koupelnu“ je nepřesný a nedostačující. U všech vybraných děl chybí určení formy.

5.13 Olomoucký kraj

Olomoucký kraj reprezentují: Vědecká knihovna v Olomouci vystupující jako krajská knihovna a 7 knihoven plnících regionální funkci.

5.13.1 Vědecká knihovna v Olomouci

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ... [et al.].

KONSPEKT

02 - Knihovnictví. Informatika [12]

MDT

(048.8) * (075.8) * (437) * (437.3) * 02(091) * 026/027(091) *

GEOGR.KOD

e-xr--- * e-cs--- *

PH

dějiny knihoven
 dějiny knihoven -- Česko
 dějiny knihoven -- Československo
 dějiny knihovnictví
 dějiny knihovnictví -- Česko
 dějiny knihovnictví -- Československo

FORM.DESKR.

přehledy * učebnice vysokých škol *

Tůma, Jan

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

MDT

643/645 * 689 *

KLIC.SLOVA

kutilství *

PH

Koupelny -- úpravy

Hlavenka, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem.

MDT

681.3 *

KLIC.SLOVA

počítače *

PH (964)

Počítače -- příručky

Vošický, Zdeněk, 1949-

Matematika v kostce.

MDT

51 *

KLIC.SLOVA

matematika *

FORM.DESKR.

učebnice *

PH

Matematika -- učebnice -- školy stř.

Janča, Jiří, 1924-2005

Herbář léčivých rostlin. Díl 1.

MDT

58 * 615.3 * 633.8 *

KLIC.SLOVA

herbáře ; léčivé rostliny *

PH

Rostliny léčivé – herbáře

Vědecká knihovna se sídlem v Olomouci využívá velké množství selekčních jazyků, jsou to znaky MDT, klíčová slova, předmětová hesla, forma a u novějších dokumentů také Konspekt. Užití selekčních údajů je správné, jen v případě klíčových slov u některých dokumentů se nám zdá jejich počet nedostačující. Znaky 643/645 a 689, které jsou přiděleny dokumentu „Jak zmodernizovat koupelnu“, nevystihují zcela přesně obsah dokumentu, chybí znak určený pro koupelnu, tedy 643.521.

5.13.2 Městská knihovna Prostějov

02:026/027

DĚJINY

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ... [et al.].

knihovny - knihovnictví - dějiny - vývoj - knižní - kultura - přehledy - studie

51(075.3)

VOŠICKÝ, Zdeněk, 1949-

Matematika v kostce / Zdeněk Vošický.

matematika - příklady - vzorce - logika - množiny - rovnice - algebra - geometrie - pojmy - přehledy

004:004.38

HLAVENKA, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk.

počítače - výpočetní - techniky - systémy - obsluha - ovládání - programy - operační - základy - informace

643/645:643.52:69

TŮMA, Jan, 1930-

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

byty - bydlení - domácnosti - koupelny - rekonstrukce - modernizace - úpravy - vybavení - stavební - instalatérské - práce - pracovní - postupy - rady - nápady - návody - příručky

632/633:633.8:615.89

JANČA, Jiří, 1924-2005

Herbář léčivých rostlin. 1. díl / Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; [il. Magdalena Martínková].

herbáře - léčivé - rostliny - byliny - pěstování - sběr - sušení - léčitelství - homeopatie - využití - alternativní - medicína - receptury - nemoci - účinky - pokyny - použití - fytoterapie - farmakologie - pojmy

Prostějovská městská knihovna má své záznamy opatřeny klíčovými slovy a znaky MDT. Oba selekční jazyky tvoří pečlivě se snahou o co největší přesnost, pouze v případě Dějin knihoven chybí znak vyjadřující vztah k určité zemi. Pouze jeden dokument je opatřen určujícím znakem pro formu/žánr.

5.14 Moravskoslezský kraj

Moravskoslezská vědecká knihovna, jak již název napovídá, má své sídlo v Moravskoslezském kraji. Krajskou knihovnu v Ostravě doplňuje 14 knihoven, které fungují jako knihovny regionální.

5.14.1 MSVK v Ostravě

Název	Jak zmodernizovat koupelnu [Tůma, Jan, 1.]
Údaj o odpovědnosti	Jan Tůma
Typ publikace	obrazové publikace příručky
Klasifikační znak	64 643/645 689
Předmětová skupina	Koupelny - obnova - příručky a ilustrace
Výraz tezauru	amatérské práce koupelny obnova úprava (uspořádání)
Klíčové slovo názvu	Jak Jan Koupelnu Tůma Zmodernizovat

Název	Dějiny knihoven a knihovnictví
Údaj o odpovědnosti	Jiří Cejpek ... [et al.]
Typ publikace	učebnice vysokých škol
Klasifikační znak	02
Předmětová skupina	Knihovnictví - dějiny - Česko - učebnice vysokošk. Knihovnictví - dějiny - učebnice vysokošk. Knihovny - dějiny - Česko - učebnice vysokošk.
Výraz tezauru	Česko dějiny knihovnictví

knihovny	
Klíčové slovo názvu	Dějiny
Knihoven	
Knihovnictví	

Název	Matematika v kostce [Vošický, Zdeněk, 1.]
Údaj o odpovědnosti	Zdeněk Vošický
Typ publikace	přehledy
	příklady
	příručky
Klasifikační znak	51
Předmětová skupina	Matematika - příklady řešené - příručky středošk.
	Matematika - vzorce a věty - přehledy - příručky středošk.
Výraz tezauru	matematické věty
	matematické vzorce
	matematika
	řešené příklady
Klíčové slovo názvu	Kostce
	Matematika
	Vošický
	Zdeněk

Název	Herbář léčivých rostlin. Díl 1
Údaj o odpovědnosti	Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; [il. Magdalena Martínková]
Typ publikace	atlasy
	příručky
Klasifikační znak	615.3
	615.8

Předmětová skupina	Rostliny léčivé - příručky a atlasy
Výraz tezauru	fytoterapie
	léčivé rostliny lidové léčitelství
Klíčové slovo názvu	Díl
	Herbář Léčivých Rostlin

Název	První kroky s počítačem [Hlavenka, Jiří]
Údaj o odpovědnosti	Jiří Hlavenka, Petr Samšuk
Typ publikace	příručky
Klasifikační znak	004
Signatura	G 226.729
Předmětová skupina	Počítače osobní - příručky
Výraz tezauru	osobní počítače
Klíčové slovo názvu	Hlavenka
	Jiří Kroky Počítačem První

MVSK v Ostravě používá k vyjádření obsahu dokumentu předmětová hesla, výraz z tezauru a klíčová slova z názvu. U klasifikačních znaků MDT pro dokument Dějiny knihoven chybí znak pro bližší specifikaci knihoven, znak pro vyjádření příslušnosti k určité zemi, a v neposlední řadě též znak pro formu (skripta, učebnice pro vysoké školy). Nepřesný znak je uveden také u díla „Jak zmodernizovat koupelnu“, znaky 643/645 (byt, bytové zařízení) a 689 (kutilství) jsou příliš obecné. Chybné znaky jsou zapsány u „Herbáře léčivých rostlin“, tedy 615.3 (léky podle jejich původu) a 615.8 (fyzioterapie), což je nepřesné a matoucí.

5.14.2 Městská knihovna Frýdek-Místek

DĚJINY

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek ... [et al.].

knihovnictví - knihovny - dějiny - knižní kultura - Čechy - Morava - vysokoškolské učebnice - skripta

02

TŮMA, Jan

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma.

byty - koupelny - rekonstrukce - modernizace - vany - sprchy - umyvadla - baterie - záchody - WC - stavební - instalatérské - práce

643/645

VOŠICKÝ, Zdeněk

Matematika v kostce : Pro střední školy / Zdeněk Vošický.

matematika - množiny - rovnice - nerovnice - funkce - goniometrie - geometrie - statistika - středoškolské - přehledy

51

JANČA, Jiří

Herbář léčivých rostlin. 1. díl / Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; [il. Magdalena Martínková].

léčivé - rostliny - rostlinná - léčiva - popisy - nemoci - použití - návody - atlasy

615

HLAVENKA, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk.

osobní - počítače - zařízení - operační - systémy - MS-DOS - Windows - programy - příručky

681.3

Městská knihovna ve Frýdku-Místku indexuje dokumenty pomocí klíčových slov, ke kterým nemáme výhrady a klasifikuje prostřednictvím znaků MDT, u nichž shledáváme pár nepřesností. Dějiny knihoven označuje jen znak 02, který je příliš obecný, chybí bližší určení obsahu díla. Znak pro druhy knihoven, místo, ke kterému se dokument váže atd. Nepřesné je i označení díla „Jak zmodernizovat koupelnu“ se znakem 643/645, využít by měl být znak přímo pro koupelnu. Znak 615 vztahující se k „Herbáři léčivých rostlin“ označující dokumenty o farmakologii, terapii, toxikologii je matoucí a nepříliš výstižný.

6. Metodika hodnocení knihoven

Hodnocení knihoven probíhalo v několika etapách. První etapu představovalo rozhodnutí, které z veřejných knihoven do našeho hodnocení vlastně máme zahrnout. Určitá vymezení byla pro účely práce nezbytná, neboť počet veřejných knihoven, které jsou evidované na Ministerstvu kultury ČR, je vysoký a zhodnocení všech je nereálné. Veřejných knihoven na našem území podle výše zmíněné evidence je něco přes 6 300 a pokud odečteme ty zrušené (126), jejich číslo klesne jen nepatrně. Nejprve jsme omezili knihovny podle jejich funkce, na krajské knihovny a knihovny s regionální funkcí, čímž jsme došli k počtu 103. Nicméně i toto omezení se ukázalo jako nedostačující. Aby naše práce byla přínosná, rozhodli jsme se hodnotit v každém kraji 2 knihovny, a sice krajskou knihovnu a jednu knihovnu s regionální funkcí (zvolena byla ta knihovna, která má ve svém fondu všechny nebo alespoň většinu námi vytipovaných dokumentů). Další rozhodnutí se týkalo způsobu přístupu k potřebným informacím. Zvítězila ta nejjednodušší možnost, a sice přes OPAC. Následující krok spočíval ve stanovení děl, která budeme u jednotlivých knihoven hodnotit. Zaměřili jsme se na naučnou či odbornou literaturu a vybrali jsme následujících 5 děl:

1. Vošický, Zdeněk .Matematika v kostce : pro střední školy.
2. Dějiny knihoven a knihovnictví.
3. Hlavenka, Jiří. První kroky s počítačem.
4. Tůma, Jan. Jak zmodernizovat koupelnu.
5. Zentrich, Josef A. Herbář léčivých rostlin.

Při výběru děl pro hodnocení jsme se snažili, aby bylo zastoupeno více oblastí činnosti. Okrajově jsme věnovali pozornost také beletristickým dílům. Ruku v ruce s rozhodnutím, které dokumenty zhodnotit, šlo rozhodnutí, jak je budeme hodnotit. V první řadě nám šlo o to, zda uvedené selekční údaje vystihují charakteristiku díla (přesnost a podrobnost jejich užití). Ve druhém kole hodnocení pak přítomnost či nepřítomnost následujících aspektů:

- žánrové zařazení
- doby a místa vzniku
- tematické zařazení
- časová lokace
- geografická lokace
- zasazení do určitého prostředí

Případné nesrovnalosti v oblasti jmenného popisu nebyly předmětem našeho hodnocení, proto jsme jim nevěnovali zvláštní pozornost.

V tomto okamžiku bylo možné přistoupit k další etapě hodnocení, jejíž podstata spočívala v návštěvě www stránek jednotlivých knihoven, vyhledání odkazu na OPAC a následnému vyhledání dokumentů, které jsme si zvolili v první etapě. Pokud se nám stalo, že námi zvolené dokumenty knihovna ve svém fondu neměla, museli jsme přistoupit k alternativnímu řešení, kdy jsme hledali tentýž dokument v jiném vydání (starším, upraveném). Nalezená data jsme uložili, aby nám později posloužila k zhodnocení a uvedení příkladů.

V závěrečné etapě jsme se pokusili zhodnotit věcné zpracování u námi vybraných knihoven a děl. Pomocníkem při hodnocení podle výše uvedených kritérií byla jednak online databáze Mezinárodního desetinného třídění, kterou na svém serveru provozuje Národní knihovna, dále pak ČSN 01 0188 věnující se tvorbě předmětových hesel a v neposlední řadě dokumenty již vyhledané v předchozích knihovnách, díky jimž bylo možné provést srovnání.

Díla, která jsme u jednotlivých knihoven hodnotili, jsme pro lepší orientaci zasadili do rámečku. U všech knihoven je zvolen jednotný postup, nejprve je uveden normativní záznam dokumentu, poté záznam dokumentu knihovny, která podléhala hodnocení. Tučně jsou zvýrazněny odlišnosti či nesrovnalosti.

Normativní podoba vybraných dokumentů ze souborného katalogu Národní knihovny ČR:

Tůma, Jan, 1930-

Jak zmodernizovat koupelnu / Jan Tůma. -- 1. vyd.. -- Praha : Grada, 1999. -- 135 s., [8] s. obr. příl. : il. (některé barev.) ; 21 cm. -- (Profi & hobby ; 48)

ISBN 80-7169-798-2 (brož.)

Obsahuje bibliografii a rejstřík

643.521
(035)

* koupelny
* stavební úpravy

příručky

Hlavenka, Jiří, 1964-

První kroky s počítačem / Jiří Hlavenka, Petr Samšuk. -- Praha : Computer Press, [1994 (Vimperk) : Tiskárny Vimperk]. -- 90 s. : il. ; 21 cm

ISBN 80-85896-01-X (brož.) : Kč 45,00

Věcný rejstřík

Samšuk, Petr

681.3¹

004.42Office
004.91:651
004.382.7
004.451.9Windows
(035)

* osobní počítače

příručky

Zentrich, Josef A., 1941-

Herbář léčivých rostlin. 1. díl / Jiří Janča, Josef A. Zentrich ; [ilustrace Magdalena Martínková]. -- 1. vyd.. -- Praha : Eminent, 1994. -- 288 s. : il.

¹ Znak 681.3 je podle staré verze MDT, používaný do doby její aktualizace v roce 2003. Znak 004, které většina knihoven užila, chápeme jako přizpůsobení se této inovaci.

ISBN 80-85876-02-7

Pozn. o autorech

Janča, Jiří, 1924-2005
Martínková, Magdalena

633.8

- * fytoterapie
- * herbáře
- * léčivé rostliny

příručky

Dějiny knihoven a knihovnictví / Jiří Cejpek [et al.]. -- 2., dopl. vyd.. -- V Praze :
Karolinum, 2002. -- 247 s., [8] s. obr. příl. : il. ; 21 cm

ISBN 80-246-0323-3 (brož.)

1500 výt.. -- Obsahuje bibliografie, bibliografické odkazy a rejstřík

Cejpek, Jiří, 1928-2005

026/027 (091)

02 (091)

(437.3)

(437)

(075.8)

(048.8)

- * dějiny knihoven -- Československo
- * dějiny knihovnictví -- Česko
- * dějiny knihovnictví -- Československo
- * dějiny knihoven
- * dějiny knihovnictví
- * dějiny knihoven -- Česko

přehledy učebnice vysokých škol

Vošický, Zdeněk, 1949-

Matematika v kostce : pro střední školy / Zdeněk Vošický. -- 1. vyd.. -- Havlíčkův
Brod : Fragment, 1996. -- 124 s. : il. ; 29 cm

ISBN 80-7200-012-8 (brož.)

Bibliogr.

51

* matematika

* učivo středních škol

příručky

Bibliografické záznamy vybraných dokumentů uvádíme v úplné podobě pouze zde. V jádrové kapitole práce prezentujeme zkrácenou verzi záznamů. Pro snadnější orientaci v jednotlivých záznamech uvádíme u vybraných dokumentů jen záhlaví, údaje o názvu a odpovědnosti a podobu věcných selekčních jazyků.

7. Závěry

Závěrem je možné potvrdit to, co bylo do jisté míry zřejmé již na počátku, a sice skutečnost, že věcné pořádání ve veřejných knihovnách na území České republiky nehraje tak podstatnou roli jako v knihovnách odborných. Ačkoliv jeho přítomnost je u děl s charakterem populárně naučné literatury či literatury odborné neoddiskutovatelná. Ona rozdílnost ve vnímání obsahové charakteristiky dokumentů plyne z odlišné skladby knihovního fondu. Ve veřejných knihovnách jsou kladeny jiné nároky na strukturu fondu, než v knihovnách odborných, které se do jisté míry vyhraňují, specializují.

Odlišnosti nalezneme nesporně i ve struktuře návštěvníků, úrovni jejich vzdělání a schopnosti orientace ve fondu, čímž se dostáváme k podstatě problému, a sice užití a využití věcného zpracování dokumentů ve veřejných knihovnách, a tím je jeho komplikovanost a následně jeho nízká uživatelská přívětivost alespoň v případě systematických selekčních jazyků. Exemplárním příkladem budiž složitá struktura klasifikačních znaků MDT, která je pro většinu uživatelů (laiků) pouhou změť čísel, a pakliže knihovny volí právě tento způsob klasifikace dokumentů, stává se vyhledání relevantních zdrojů během na dlouhou trať a to ještě s nejistým cílem. Důkazem můžou být výsledky ankety, kterou zmiňujeme v kapitole 3.1. Pracovníci knihoven tak nutí své uživatele (i když nepřímou), zapsat při vyhledávání do systému i to, co neznají. Předmětová indexace děl je v tomto případě k uživateli přívětivější, neboť předmětové selekční jazyky jsou vyjádřeny v přirozeném jazyce a nekladou tak na uživatele žádné vyšší nároky. S oblibou jsou využívána hlavně klíčová slova.

A nyní k závěrům, které jsou výsledkem posouzení vybraných dokumentů v námi zvolených veřejných knihovnách na našem území. Celkem jsme zhodnotili 14 knihoven a u každé z nich 5 dokumentů z různých oblastí lidské činnosti (ve dvou případech neměla knihovna jeden dokument ve svém fondu).

V oblasti četnosti použití jednotlivých selekčních jazyků vítězí jednoznačně klíčová slova a znaky MDT. Masivní výskyt právě těchto dvou věcných selekčních jazyků dokládáme v tabulce s přehledem použití selekčních údajů v jednotlivých knihovnách, kterou přikládáme jako přílohu k jádrové kapitole. Výrazně méně jsou využívány deskriptorové jazyky, např. v Městské knihovně v Praze, MVSK v Ostravě a také v ústecké Severočeské vědecké knihovně. Předmětová hesla vytváří

u dokumentů následující knihovny: Vědecká knihovna v Olomouci, Moravská zemská knihovna v Brně, Krajská knihovna v Pardubicích a Karlových Varech, Severočeská vědecká knihovna, Studijní vědecká knihovna Plzeňského kraje, Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích a posledním zástupcem je Středočeská vědecká knihovna se sídlem v Kladně. Metodu Konspektu u novějších dokumentů praktikuje Vědecká knihovna v Olomouci, MZK Brno, Krajská knihovna Karlovy Vary a Jihočeská vědecká knihovna České Budějovice.

Máme-li zhodnotit způsob užití jednotlivých selekčních jazyků je z toho, co jsme uvedli v jádrové kapitole zřejmé, že nejproblematictější je správné užití znaků MDT. Knihovny při užívání jednotlivých klasifikačních znaků zapisují znaky velmi obecné, které vystihují obsah dokumentu jen z části. Někdy jsou užity znaky zcela chybné, zavádějící. Velmi často u dokumentů chybí znaky pro vyjádření formy. O něco méně problematický je zápis předmětových hesel, i přesto se v našem souboru najdou zápisy, které neodpovídají normě. Nejméně nesnázi působí zápis klíčových slov.

Nedokonalosti v záznamech nás vedou k zamyšlení, proč knihovny (krajské i ty s regionální funkcí) při přebírání záznamů či při sdílené katalogizaci, nepřebírají záznamy v jejich kompletní podobě, tak jak je vytvořila knihovna, která v této oblasti působí jako autorita. Pakliže by tomu tak bylo, záznamy všech dokumentů by měly unifikovanou podobu a velikost fondu knihovny, její personální zabezpečení a další faktory, které ovlivňují zpracování fondu, by nehrály tak velkou roli.

Už jsme uvedli, že oblast věcného pořádkání informací vyžaduje velké množství teoretických znalostí, které je nezbytné průběžně a neustále aktualizovat. Na našem zhodnocení se ukazuje, že neméně podstatné je i pečlivé užití těchto znalostí v praxi, na které by žádný pracovník v oddělení věcného zpracování neměl rezignovat, protože by bylo smutné, kdyby kvůli jeho nedbalosti byly některé dokumenty zcela opomíjeny nebo by zůstaly nepovšimnuty. Kvalitní zpracování jmenné i věcné, je základní stavební jednotkou každé knihovny spolu se spokojeností jejich uživatelů.

Použité zdroje

Tištěné dokumenty:

Články ze seriálových publikací

- BALÍKOVÁ, Marie. Problematika věcného pořádní informací a jejich zpřístupnění. *Národní knihovna*. 2001, roč. 12, č. 3, s. 175-186. ISSN 0862-7487.
- KOVÁŘ, Blahoslav. Funkce klíčových slov a předmětových hesel v automatizovaných informačních systémech. *Národní knihovna*. 1993, roč. 4, č. 1 s. 18-24. ISSN 0862-7487.

Monografie

- KOVÁŘ, Blahoslav. *Věcné pořádní informací a selekční jazyky*. Praha : ÚVTEI, 1984. 251 s.

Normy

- ČSN ISO 5963. *Dokumentace : Metody analýzy dokumentů, určování jejich obsahu a výběru lexikálních jednotek selekčního jazyka*. Praha : Český normalizační institut, 1995. 10 s.
- ČSN ISO 999. *Informace a dokumentace - Zásady zpracování, uspořádání a grafické úpravy rejstříků*. 1998. 43 s.
- ČSN 0101 80. *Mezinárodní desetinné třídění (MDT). Výběr nejdůležitějších znaků*. Praha: Český normalizační institut, 1985. 84 s.
- ČSN 01 0193. *Pokyny pro vypracování a rozvíjení jednojazyčných tezurů*. Praha: Český normalizační institut, 1996. 49s.
- ČSN 01 0172 – ISO 5964. *Pokyny pro vypracování a rozvíjení vícejazyčných tezurů*. Praha: Vydavatelství Úřadu pro normalizaci a měření, 1991. 57s.
- ČSN 01 0188. *Tvorba předmětových hesel*. Praha: Vydavatelství Úřadu pro normalizaci a měření, 1982. 38 s.
- *Mezinárodní desetinné třídění : výtah pro veřejné knihovny ČSR (FID 640). 1. část. Systematické tabulky*. 1. vyd. Praha : Státní knihovna ČSR, sektor výzkumu a metodiky knihovnictví, 1987. 342 s.
- *Mezinárodní desetinné třídění : výtah pro veřejné knihovny ČSR (FID 640). 2. část. Rejstřík*. 1. vyd. Praha : Státní knihovna ČSR, sektor výzkumu a metodiky knihovnictví, 1987. 290 s.

Rešerše

- LIŠKOVÁ, Kateřina. 2008. *Věcné zpracování dokumentů ve veřejných knihovnách na území Evropy*. Praha, 2008. 13 s.

Elektronické zdroje:

Dokumenty:

- *Adresář metodických oddělení krajských knihoven a knihoven pověřených regionálními funkcemi* [online]. Praha : Národní knihovna, 2008- [cit. 2008-04-02] dostupný z WWW: <http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm>.
- BALÍKOVÁ, Marie. *Řízený slovník*. KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online databáze]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2007- [cit. 2008-05-02]. Dostupný z WWW: <<http://sigma.nkp.cz/cze/ktd>>.
- BALÍKOVÁ, Marie. *Selekční jazyk*. KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online databáze]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2007- [cit. 2008-05-02]. Dostupný z WWW: <<http://sigma.nkp.cz/cze/ktd>>.
- BALÍKOVÁ, Marie. *Věcné pořádkání informací*. KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online databáze]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2007- [cit. 2008-05-02]. Dostupný z WWW: <<http://sigma.nkp.cz/cze/ktd>>.
- BRATKOVÁ, E. Informační entity, jejich znaky a vztahy : podle modelu FRBR. In *Informační studia a knihovnictví v elektronických textech I.* [CD-ROM]. Praha : Univerzita Karlova v Praze, FF, ÚISK, 2001 [i.e. 2002]. 60 s. Formát PDF. Zpracováno v rámci programu VISK-2 (MK ČR).
- BRATKOVÁ, E. *OPAC : systémy a rozhraní a jejich vývoj*. Část I. [online]. Verze 1.0. Praha : Ústav informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze, říjen 2007 [cit. 2008-05-02]. 21 s. Formát PDF. Elektronické studijní texty ÚISK. Dostupný z WWW: <<http://texty.jinonice.cuni.cz/>>.
- CHADIMOVÁ, Jana. RE: reakce ctenaru na vec. zpracovani [elektronická pošta]. Message to: Kateřina Lišková. 15.11. 2007. [cit. 2008-04-03]. Osobní komunikace.
- CUKROVÁ, Miroslava. RE: reakce ctenaru na vec. zpracovani [elektronická pošta]. Message to: Kateřina Lišková. 4.2. 2008. [cit. 2008-04-03]. Osobní komunikace.
- DOBROVOLNÁ, Miroslava. RE: reakce ctenaru na vec. zpracovani [elektronická pošta]. Message to: Kateřina Lišková. 25.10. 2007. [cit. 2008-04-03]. Osobní komunikace.
- DOLEŽALOVÁ, Pavlína [et al.]. Katalogizátor pro(ti)? uživateli katalogu aneb jak uvažuje knihovník o uživateli. In *Knihovny současnosti 2007 : sborník příspěvků z konference konané ve dnech 11.-13. září 2007 v Seči*. Brno : Sdružení knihoven ČR, 2007. 515 s. Dostupný také z WWW: <<http://www.sdruk.cz/sec/2007/b3/>>. ISBN 80-86249-41-7.
- *Evidence a adresář knihoven evidovaných Ministerstvem kultury České republiky* [online]. Praha : Ministerstvo kultury ČR, 2006- [cit. 2008-04-04]. Dostupná volně z WWW: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=443>>.
- KOLDOVÁ, Marie. RE: reakce ctenaru na vec. zpracovani [elektronická pošta]. Message to: Kateřina Lišková. 25.10. 2007. [cit. 2008-04-03]. Osobní komunikace.
- KONVALINKOVÁ, Blanka. RE: reakce ctenaru na vec. zpracovani [elektronická pošta]. Message to: Kateřina Lišková. 29.10. 2007. [cit. 2008-04-03]. Osobní

komunikace.

- KOTUÁNOVÁ, Zuzana. *Role Národní knihovny České republiky při standardizaci věcných selekčních prvků*. Diplomová práce (Mgr.). Brno : Kabinet Knihovnictví FF Masarykovy Univerzity, 2006. 137 s., 19 s. příl. Vedoucí práce Mgr. Silvie Presová, DiS.
- KUBALOVÁ, Hana; LICHTEMBERKOVÁ, Edita. Několik „versus“ české katalogizační politiky. *Národní knihovna : knihovnická revue* [online]. 2000, roč. 11, č. 2-3 [cit. 2008-04-03]. Dostupných z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/Nkkr0002-3/0002-3114.html>>. ISSN 1214-0678.
- *Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky*. [online]. [cit. 2008-04-03]. Dostupný na WWW: <<http://knihovnam.nkp.cz/docs/MetPokynMK05.doc>>.
- NIČOVÁ, Zdena. RE: reakce ctenaru na vec. zpracovani [elektronická pošta]. Message to: Kateřina Lišková. 25.2. 2008. [cit. 2008-04-03]. Osobní komunikace.
- NOVOTNÁ, Dana. RE: reakce ctenaru na vec. zpracovani [elektronická pošta]. Message to: Kateřina Lišková. 5.2. 2008. [cit. 2008-04-03]. Osobní komunikace.
- SCHWARZ, Josef. Současný stav a trendy automatické indexace dokumentů. *Ikaros* [online]. 2003, roč. 7, č. 3-. [cit. 2008-04-03] Dostupný z WWW: <<http://www.ikaros.cz/node/1300>>. ISSN 1212-5075.
- ŠRAJBOVÁ, Magda. RE: reakce ctenaru na vec. zpracovani [elektronická pošta]. Message to: Kateřina Lišková. 8.2. 2008. [cit. 2008-04-03]. Osobní komunikace.
- VELIČKOVÁ, Helena. RE: reakce ctenaru na vec. zpracovani [elektronická pošta]. Message to: Kateřina Lišková. 4.2. 2008. [cit. 2008-04-03]. Osobní komunikace.
- VODIČKOVÁ, Hana. Soubory autorit : příspěvek nejen terminologický. *Národní knihovna : knihovnická revue* [online]. 1999, roč. 10, č. 2- [cit. 2008-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://full.nkp.cz/NKKR/Nkkr9902/9902063.html>>. ISSN 1214-0678.
- VRBOVÁ, Eliška. RE: reakce ctenaru na vec. zpracovani [elektronická pošta]. Message to: Kateřina Lišková. 8.2. 2008. [cit. 2008-04-03]. Osobní komunikace.
- *Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních* [online]. [cit. 2008-04-03]. Dostupný také WWW: <<http://knihovnam.nkp.cz/>>.

Katalogy a databáze

- BALÍKOVÁ, Marie. *Portál národních autorit ČR a noviny v oblasti jmenných, věcných a názvových autorit* [online]. [cit. 2008-04-04]. Dostupná volně z WWW: <<http://uisk.ff.cuni.cz/detail.do?articleId=2755>>.
- *KKL : Databáze knihovnické literatury. Základní vyhledávání* [online databáze]. Praha (ČR) : Národní knihovna, 1994-. [cit. 2008-04-04]. Dostupná volně z WWW: <<http://sigma.nkp.cz/>>.
- *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online databáze]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2007- [cit. 2008-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://sigma.nkp.cz/cze/ktid>>.
- *Mezinárodní desetinné třídění*. [online databáze]. Praha : Národní knihovna, 2003- [cit. 2008-04-09] Dostupná volně z WWW: <<http://aip.nkp.cz/mdt>>.
- *Souborný katalog ČR* [online]. Praha : Národní knihovna ČR, 2001- [cit. 2008-04-

09]. Dostupný volně z WWW: <<http://www.caslin.cz/>>.

- *Věcné authority : portál Autorit* [online]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003- [cit. 2008-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://authority.nkp.cz/vecne-authority>>.

Příloha

Adresář krajských knihoven a knihoven s regionální funkcí.....	I
Přehled využití jednotlivých selekčních jazyků.....	IV
Seznam grafů.....	VI

Adresář krajských knihoven a knihoven s regionální funkcí

Krajská knihovna/ pověřené knihovny	Adresa knihovny			URL adresa knihovny
Praha				
Městská knihovna v Praze	Praha 1	Mariánské náměstí 1/98	115 72	http://www.mlp.cz/
Středočeský kraj				
Středočeská vědecká knihovna v Kladně	Kladno	Gen. Klapálka 1641	272 80	http://www.svkk1.cz/
Městská knihovna Benešov	Benešov	Malé náměstí 1700	256 01	http://www.knihovna-benesov.cz/
Městská knihovna Kutná Hora	Kutná Hora	Husova 145	284 44	http://www.knihovna-kh.cz/
Knihovna města Mladá Boleslav	Mladá Boleslav	V. Klementa 1229	293 23	http://www.kmmb.cz/
Knihovna Jana Drdy Příbram	Příbram	nám. T.G.Masaryka 156	261 80	http://www.kjd.pb.cz/
Jihočeský kraj				
Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích	České Budějovice	Na Sadech 26	370 59	http://www.cbvk.cz/
Městská knihovna v Českém Krumlově	Český Krumlov	Horní 155	381 01	http://www.knih-ck.cz
Městská knihovna Jindřichův Hradec	Jindřichův Hradec	U knihovny 1173/II	377 01	http://www.knih-jh.cz/
Městská knihovna Dačice	Dačice	Pantočkova 89	380 01	http://www.mkdac.cz/
Městská knihovna v Milevsku	Milevsko	Náměstí E.Beneše 1	399 01	http://www.knihmil.cz/
Městská knihovna Třeboň	Třeboň	Chelčického 1-2/II	379 01	http://www.knih-tb.cz/
Městská knihovna Písek	Písek	Alšovo nám. 85	397 01	http://www.knih-pi.cz/
Městská knihovna Prachatice	Prachatice	Husova 71	383 01	http://www.knih-pt.cz/
Šmidingerova knihovna Strakonice	Strakonice	Zámek 1	386 01	http://www.knih-st.cz/
Městská knihovna Tábor	Tábor	Jiráskova 1775	390 01	http://www.vkta.cz/
Plzeňský kraj				
Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje	Plzeň	Smetanovy sady 2	305 48	http://www.svkpl.cz/
Knihovna města Plzně	Plzeň	ul. B. Smetany 13	305 94	http://www.kmp.plzen-city.cz/
Městská knihovna Plasy	Plasy	Pivovarská 2	331 01	http://knihovna.plasy.cz/
Městská knihovna v Klatovech	Klatovy	Balbínova ul. 59	339 01	http://www.knih-kt.cz/regslu.php
Městská knihovna v Rokycanech	Rokycany	Masarykovo nám. 83	337 01	http://www.rokycany.cz/
Knihovna Boženy Němcové Domažlice	Domažlice	ul.B.Němcové 118	344 58	http://www.mekbn.cz/
Městské kulturní středisko – knihovna	Sušice	na Vršku 60	342 01	http://www.mksusice.cz/
Městská knihovna Blovice	Blovice	Americká 143	336 01	http://www.knihovnablovice.cz/
Kulturní zařízení Přeštice (Městská knihovna)	Přeštice	Masarykovo nám. 311	334 01	http://www.kzprestice.cz/

Městské kulturní středisko Tachov (knihovna)	Tachov	Hornická ul. 1695	347 11	http://knihovna.mkstc.cz/
Městská knihovna Horažďovice	Horažďovice	Mírové náměstí 11	341 01	http://www.knihovna.horazdovice.cz/
Městská knihovna Dobřany	Dobřany	Stromořadí 439	334 41	http://web.quick.cz/knihovna.dobransy/
Městská knihovna Nepomuk	Nepomuk	Nádražní 476	335 01	http://www.knihovna-nepomuk.cz/
Městská knihovna Manětín	Manětín	Manětín 91	331 62	
Městská knihovna Kralovice	Kralovice	Markova 2	331 41	http://www.mestokralovice.cz/knihovna/
Karlovarský kraj				
Krajská knihovna Karlovy Vary	Karlovy Vary	Závodní 378/84	360 06	http://www.knihovna.kvary.cz/
Městská knihovna v Chebu	Cheb	Obrněné brigády 18	350 37	http://www.knih-cheb.cz/
Městská knihovna	Sokolov	Zámecká 1	356 01	http://www.mksokolov.cz/
Ústecký kraj				
Severočeská vědecká knihovna	Ústí n. Labem	Winstona Churchilla 3	401 34	http://www.svku.cz/
Městská knihovna Děčín	Děčín	Raisova 3	406 55	http://www.dcknihovna.cz/
Středisko knihovnických a kulturních služeb	Chomutov	Palackého 85	430 11	http://www.skks.cz/
Knihovna K.H.Máchy Litoměřice	Litoměřice	Mírové nám. 26	412 01	http://www.ok-litomerice.cz/
Městská knihovna Louny	Louny	Husova 2382	440 01	http://www.mkl.cz/
Městská knihovna Žatec	Žatec	Nám.Svobody 52	438 11	http://www.mekzatec.cz/
Městská knihovna Most	Most	Moskevská 12	434 21	http://www.okmo.cz/
Regionální knihovna Teplice	Teplice	Lípová 13	415 01	http://www.knihovna-teplice.cz/
Liberecký kraj				
Krajská vědecká knihovna v Liberci	Liberec	Rumjancevova 1362/1	46053	http://www.kvkl.cz/
Městská knihovna Česká Lípa	Česká Lípa	Nám.T.G.Masaryka 170	470 01	http://www.knihovna-cl.cz/
Městská knihovna v Semilech	Semily	Ke stadionu 238,	513 01	http://www.mk.semily.cz/
Městská knihovna Jablonec n.N., p.o.	Jablonec nad Nisou	Dolní náměstí 1	466 01	http://www.knihovna.mestojablonec.cz/
Královehradecký kraj				
Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové	Hradec Králové	Pospíšilova 395	500 03	http://www.svkhk.cz
Knihovna města Hradce Králové	Hradec Králové	Tomkova 177	500 01	http://www.knihovnahk.cz/
Knihovna Václava Čtvrta v Jičíně	Jičín	Denisova 400	506 01	http://knihovna.jicin.cz/
Městská knihovna Náchod, o.p.s.	Náchod	Kamenice 105	547 01	http://www.mknachod.cz
Městská knihovna	Rychov nad Kněžnou	Panská 1492	516 01	stránky ve výstavbě
Městská knihovna Kostelec n. Orlicí	Kostelec n. Orlicí	Krupkova 1154	517 41	http://www.biblio.cz
Městská knihovna Trutnov	Trutnov	Krakonošovo nám. 128	541 01	http://www.mktrutnov.cz
Pardubický kraj				
Krajská knihovna v Pardubicích	Pardubice	Pernštýnské nám.77	530 94	http://www.knihovna-pardubice.cz/

Městská knihovna Chrudim	Chrudim	Filištínská 36	537 01	http://www.knihovna-cr.cz/
Městská knihovna ve Svitavách	Svitavy	Máchova alej 1	568 02	http://www.booksy.cz/
Městská knihovna Ústí nad Orlicí	Ústí nad Orlicí	Příkopy 376	562 01	http://www.knihovna-uo.cz/
Kraj Vysočina				
Krajská knihovna Vysočiny	Havlíčkův Brod	Havlíčkově náměstí 87	580 02	http://www.kkvysociny.cz/
Městská knihovna Jihlava	Jihlava	Hluboká 1	586 01	http://www.knihovna-ji.cz/
Kulturní zařízení -Městská knihovna	Pelhřimov	Jirsíkova 841	393 01	http://www.knih-pe.cz/
Městská knihovna v Třebíči	Třebíč	Hasskova ul. č. 102/2	674 01	http://www.knihovnatr.cz/
Knihovna Matěje Josefa Sychry	Žďár nad Sázavou	Havlíčkově nám. 5	59138	http://www.knihzdar.cz/
Jihomoravský kraj				
Moravská zemská knihovna v Brně	Brno	Kounicova 65a	601 87	http://www.mzk.cz/
Knihovna J. Mahena v Brně	Brno	Kobližná 4	601 50	http://www.kjm.cz
Knihovna Karla Dvořáčka	Vyškov	Nádražní 4	682 01	http://www.kkdvyskov.cz
Městská knihovna Hodonín	Hodonín	Národní třída 36	695 14	http://www.knihovna-hod.cz
Městská knihovna Kuřim	Kuřim	Popkova 1006	666 34	http://www.mkkurim.cz
Městská knihovna Boskovice	Boskovice	nám. 9. května 2	680 01	http://www.kzmb.cz/knihovna
Městská knihovna Blansko	Blansko	Rožmitálova 4	678 22	http://www.knihovna.blansko.cz
Městská knihovna Břeclav	Břeclav	Národních hrdinů 9	690 02	http://www.knihovna-bv.cz
Městská knihovna Znojmo	Znojmo	Zámečnická 9,	669 26	http://www.knihovnazn.cz/
Zlínský kraj				
Krajská knihovna Františka Bartoše	Zlín	tř. Tomáše Bati 204	761 60	http://www.kfbz.cz/
Masarykova veřejná knihovna Vsetín	Vsetín	Dolní náměstí 1356	755 01	http://www.mvk.cz/
Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana	Uherské Hradiště	Velehradská 714	686 01	http://www.knihovnabbb.cz/
Knihovna Kroměřížska	Kroměříž	Slovanské nám. 3920	767 01	http://www.knihkm.cz/
Olomoucký kraj				
Vědecká knihovna v Olomouci	Olomouc	Bezručova 2	779 11	http://www.svkol.cz/
Městská knihovna Prostějov	Prostějov	Skálovo náměstí 6	797 33	http://knihovna.prostejov.cz/rk/
Městská knihovna v Přerově	Přerov	Žerotínovo nám. 36	750 02	http://www.knihovnaprerov.cz/
Městská knihovna Šumperk p.o.	Šumperk	17. listopadu 6	787 01	http://www.knihovnaspk.cz/
Knihovna města Olomouce	Olomouc	nám. Republiky 1	771 66	http://www.ok-olomouc.cz/
Městská knihovna Lipník nad Bečvou p.o.	Lipník nad Bečvou	Náměstí TGM 11	751 31	http://www.mek-lipniknb.cz/
Městská knihovna Hranice	Hranice	Masarykovo nám. 71	753 01	http://www.mek.hranet.cz/
Knihovna Vincence Priessnitze v Jeseníku	Jeseník	Lipovská 10/296	790 01	http://www.knihovna-jesenik.cz/
Moravskoslezský kraj				

MSVK v Ostravě	Ostrava	Prokešovo náměstí č. 9	728 00	http://www.svkos.cz/
Knihovna Města Ostravy	Ostrava	28. října 2	702 00	www.kmo.cz
Městská knihovna v Bruntále	Bruntál	Brožíkova 4	792 01	http://www.mekbruntal.cz/
Městský úřad -Městská knihovna	Brušperk	K Náměstí 22	739 44	http://knihovna.brusperk.com
Místní knihovna Dobrá	Dobrá	Dobrá č. 230	739 51	http://knihovna.dobra.cz/
Městská knihovna Frýdek-Místek	Frýdek-Místek	Jiráskova 506	738 01	http://www.mkmistek.cz/
Městská knihovna p.o.	Frýdlant n. Ostravicí	Kadlčákova 1466	739 11	http://www.knihovnafrydlant.cz/
Městská knihovna Havířov	Havířov	Šrámkova 2	736 01	http://www.knih-havirov.cz/
Městská knihovna Třinec	Třinec	Lidická 541	739 61	www.knih-trinec.cz
Městská knihovna Vratimov	Vratimov	Frýdecká 1000/48	739 32	http://www.knihovna-vratimov.cz
Místní knihovna P.Křížkovského Holasovice	Holasovice	Holasovice č. 122	747 74	http://www.knihovnaholasovice.info/
Městská knihovna a informační centrum	Hradec n. Moravicí	Podolská 156	747 41	http://www.knihovna.unas.cz/
Městská knihovna Vítkov	Vítkov	Selská 335	749 01	http://www.vitkov.info/Knihovna/
Regionální knihovna Kraviná	Karviná Mizerov	Centrum 2299	734 11	http://www.rkka.cz/
Městská knihovna v Novém Jičíně	Nový Jičín	Husova 2	741 01	http://www.knihovnanj.cz/

(převzato ze serveru Národní knihovny. Dostupný z WWW: <http://knihovnam.nkp.cz/>)

Přehled využití jednotlivých selekčních jazyků

Knihovna	Věcné selekční jazyky						
	Klíč. slova	Předmět. hesla	Konspekt	Klíč. slova z názvu	Forma/Žánr	Tezaurus	MDT
Městská knihovna v Praze						X	X
Středočeská vědecká knihovna v Kladně	X				X		X
Městská knihovna Benešov	X						X
Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích	X	X	X		X		X

Městská knihovna v Milevsku	X						X
Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje	X	X					X
Knihovna Boženy Němcové Domažlice	X						X
Krajská knihovna Karlovy Vary	X	X	X				X
Městská knihovna Sokolov	X						X
Severočeská vědecká knihovna		X			X	X	X
Městská knihovna Děčín	X						X
Krajská vědecká knihovna v Liberci		X					X
Městská knihovna Česká Lípa	X						X
Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové	X						X
Městská knihovna Náchod	X						X
Krajská knihovna v Pardubicích	X	X					X
Městská knihovna ve Svitavách	X						X
Krajská knihovna Vysočiny	X						X
Městská knihovna Pelhřimov	X						X
Moravská zemská knihovna v Brně		X	X		X		X
Městská knihovna Hodonín	X						X
Krajská knihovna Františka Bartoše	X						X
Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana	X						X
Vědecká knihovna v Olomouci	X	X	X		X		X
Městská knihovna Prostějov	X						X
MSVK v Ostravě		X		X		X	X
Městská knihovna Frýdek-Místek	X						X

pozn.: funkce knihoven je řešena barevným označením, krajské knihovny jsou vyznačeny žlutě.

Seznam grafů

Graf č. 1: grafická prezentace počtu termínů v jednotlivých souborech autorit za rok 2007 [získáno z WWW: <http://uisk.ff.cuni.cz/detail.do?articleId=2755>].....17